

სალოგოზო და კვარკული

16
მარტი
შაბათი
1991
№ 31
(11664)

ეროვნული
ნიშნითაა

გაზეთი გამოდის
1921 წლიდან

საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი

ფასი 10 კაპ.

აჭარის უზენაესი საბჭოს სახლი

მუშაობა დაამთავრა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს რიგგარეშე სესიამ. სესიამ დაადგინა, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს არჩევნები დაიწყო. 1991 წლის 28 აპრილს, წინათ გათვალისწინებული ვადის — 31 მარტის ნაცვლად.

სესიამ დააკმაყოფილა აჭარის უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის თენგიზ ხახვას თხოვნა თანამდებობიდან განთავისუფლების შესახებ.

სესიამ აირჩია აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებლად ასლან აბაშიძე, თავმჯდომარის პირველი მოადგილის მოვალეობის შემსრულებლად — ნოდარ იმნაძე.

სესიამ გამოვიდნენ საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე ნემო ბურჭულაძე და საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს კულტურის, განათლებისა და მეცნიერების მუდმივი კომისიის თავმჯდომარე თეიმურაზ ქორიძე.

სესიის მუშაობაში მონაწილეობდა საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს მუდმივი საფინანსო-საბიუჯეტო კომისიის თავმჯდომარე ტარიელ გელანტი.

საკინფორმაციო

ქრონიკა

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობამ დანიშნა **თენგიზ მიხეილის ძე ჭავჭავაძე** საქართველოს რესპუბლიკის სოფლისა და სატყეო მეურნეობის მინისტრის პირველ მოადგილედ.

ამ დღეებში ქართულ ენციკლოპედიას დაარსების 25 წლისთავი უსრულდება.

„ახალგაზრდა ივანიშვილის“ რედაქცია ულოცავს მის უსასანიშნავ კოლეგებს ამ თარიღს და უამბობს წარგაბეზარს უსურვებს. დღევანდელი ჩვენი ნომრის სტუმარია ენციკლოპედიის მთავარი რედაქტორის მოადგილე, საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს წევრი **ავთანდილ სახვარელიძე**.

ნ. ბ. 33.

15 მარტს ღამით ოსმა ექსტრემისტებმა კვლავ დაუშინეს ცეცხლი საქართველოს მილიციის შტაბს ცხინვალის შესახველში. ისინი თავს დაესხნენ აგრეთვე ქართულ სოფლებს ავნივსა და ერგნეთს. 14 მარტს ბანდიტებმა ხოფელ მუხთთან სროლა აუტყვეს ავტომანქანას, რომლითაც საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ოპერატიული მუშაკები მიდიოდნენ ყორნისხის რაიონში. ცხინვალში დათარეშობენ სხვადასხვა რეგიონებიდან ჩამოსული ბანდიტები. საქართველოს მილიციის ოპერატიული მონაცემებით მათი რიცხვი ათას კაცს აღემატება. ბევრი მათგანი ცხინვალში ჩასახლეს იმ კომუნალურ ბინებში, რომლებშიც კლტოვანი ქართველთა ოჯახები ცხოვრობდნენ. ოს ექსტრემისტებს მძევლად ჰყავთ აუცილებელი ოცამდე ქართველი მოქალაქე. მათ შორის ყორნისში მცხოვრები

პითარება ცხინვალში

მილიციის კაპიტანის რომან დურგლიშვილის ოჯახი. მილიცია ახორციელებს ღონისძიებებს მძევლების გამოსახსნელად. 15 მარტს, დაახლოებით 14 საათზე ოსმა ექსტრემისტებმა ქალაქის საცხოვრებელი კვარტალებიდან ცეცხლი დაუშინეს სოფელ ზემო ნიქოზს. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს პრესმენბერი, საკინფორმაციო

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს პრესცენტრის განცხადება

ყოველი ხალხის ისტორიაში ადრე თუ გვიან დგება მომენტი, როდესაც კრიტიკულ ეპოქის მისავე გონიერებაზე და ერთადერთი სწორი გადაწყვეტილების მიღების უნარზე დამოკიდებულია ერის ბედი და მომავალი. არა სტიქიურ უბედურებაზე, არა მომხდურ დამპყრობთა უზომო უპირატესობაზე, არამედ სწორედ ხალხის უნარზე — ერთ მუშტად გაერთიანდეს, ერთ იდეას დაემორჩილოს ყველაფერი, დროებით მაინც უკუაგდოს ყველა მომენტი, სუბიექტური თუ ობიექტური, რომელიც გადაწყვეტს ეპოს ერის საერთო ინტერესებს ენებს.

გადაჭარბების გარეშე შეიძლება ითქვას, რომ დღეს სწორედ ასეთი დრო დაუდგა საქართველოს. ისტორიამ იცის მაგალითები, თუ რა საბედისწერო აღმოჩენილა თავისუფლებისათვის მებრძოლი ხალხისათვის ურთიერთდაპირისპირება, მაგალითისათვის, დიდი ხნის წინ შეეძლოთ თავისუფლების ზეიმი ავღანელ პარტიზანებს, ერთმანეთის ქიშპობა რომ დაეძლიათ, მოსკოვის ვერა-ითარი სამხედრო თუ სხვა ხასიათის დახმარება ვერ იხსნიდა ნაჯიბულს ანტიეროვნულ რევოლუციურ ძალად გაერთიანებული ხალხის რისხვისაგან, მაგრამ ავღანელი ხალხის საუბედუროდ, დღემდე გრძელდება ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის განუთქვლება. ამიტომაც არ ახდა პრაქტიკულად მთელი მსოფლიოს ერთსულოვანი პროგნოზი — წითელი არმიის წასვლა ავღანეთიდან უნდა მოჰყოლოდა მოსკოვის სტალინის დაცემა. ხოლო ლიბანმა სამოქალაქო ომის შედეგად პრაქტიკულად დაკარგა თავისი ტერიტორიული სუვერენიტეტი. ნუთუ არც ამჟერად გამოვიტანთ სათანადო დასკვნას ისტორიის მორტივი გაკვეთილიდან? დღეს მთელი ქართველი ერის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ამოცანად იქცა ის, რომ მსოფლიომ მტკიცედ და სამუდამოდ გვეცნოს საერთაშორისო სამართლის ძირითად სუბიექტად. არც ისე იოლია ამის მიღწევა დღეს არსებული საერთაშორისო სიტუაციის გათვალისწინებით. ვერსად გავიქცევით იმ ფაქტს, რომ პრეზიდენტი მ. გორბაჩოვი კვლავ რჩება საბჭოთა კავშირში სამხედრო დიქტატურისა და ძველი კურსის რეანიმაციის ერთადერთ ალტერნატიულ ძალად. დანანია, მაგრამ რეალობა, რომ დღეს დემოკრატიულ მსოფლიოს ჯერ კიდევ ვერ გადაუწყვეტია, რას მიანიჭოს პრიორიტეტი — „რეფორმატორ“ პრეზიდენტს, რომელიც განიარაღებასა და ომის საფრთხეს მოსპობას პაირდება, თუ უკანასკნელი იმპერიის დაშლისა და ისტორიული სამართლიანობის აღდგენის იდეას.

ასეთი რთული ვითარებიდან ერთადერთი გამოსავალი, რომელიც დღეს გააჩნია ქართველ ხალხს, ეს არის სრული და შეურყეველი კონსოლიდაცია, ერთი

ეროვნული დროშის ქვეშ გაერთიანება. ნუ დავივიწყებთ — საერთაშორისო სამართალი დამოუკიდებლობისათვის მებრძოლ ერს თავის სუბიექტად სცნობს მხოლოდ და მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც დარწმუნდება, რომ მოსახლეობის აბსოლუტურ უმრავლესობას მტკიცედ აქვს გადაწყვეტილი მხარი დაუჭიროს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის იდეას. ერთადერთი სამართლებრივ გზად ხალხის ხების გამოსახატავად მთელს მსოფლიოში აღიარებულია დემოკრატიული არჩევნები და რეფერენდუმი. საქართველო იურიდიულად არ არის ვალდებული, რეფერენდუმის ჩატარების საშუალებით მოახდინოს ეროვნული თვითგამორკვევა, მაგრამ დემოკრატიული ტრადიციების ერთგული ქართველი ეროვნული მოძრაობა მაინც დგამს ამ ნაბიჯს. მრავალი საუკუნის მანძილზე საქართველო ყოველთვის დამოუკიდებელ პოლიტიკურ ერთეულს წარმოადგენდა. მე-20 საუკუნეშიც კი, რომელიც იმპერიების ნგრევის, ძველი სახელმწიფოების აღდგენის თუ ახალი რესპუბლიკების წარმოქმნის საუკუნეს წარმოადგენდა, საქართველომ შეძლო აღედგინა წინა საუკუნეში დაკარგული სახელმწიფოებრიობა, მაგრამ 1921 წლის ანექსიის შემდეგ ქვეყნის მართვის რეალური ბერკეტები იმპერიის ხელში აღმოჩნდა. ამიტომ დღეს წესრიგში დადგა რეფერენდუმი,

რომლის საშუალებითაც ჩვენმა ქვეყანამ კიდევ ერთხელ, სრულიად არაორაზროვნად და მტკიცედ უნდა განუცხადოს მთელ მსოფლიოს: „საქართველომ სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა უნდა აღიდგინოს“. ნებისმიერ დემოკრატიულ საზოგადოებაში მისაღები და აუცილებელია აზრთა პლურალიზმი, შეხედულებათა სხვაობა, ოპოზიცია, მაგრამ ქვეშაირი დემოკრატია იმითაც განსხვავდება ქაოსისა და ანარქიისაგან, რომ გარკვეულ, ისტორიულად შემოქმედულ და საყოველთაოდ აღიარებულ კანონებს ემორჩილება. დღეს საქართველო გამოუცხადებელ საომარ მდგომარეობაშია, ადღენი აშკარა და ფარული მტრის არსებობა ძნელად მოსახსნია თვით ჩვენს ავტონომიურ მატანშიც კი. ამიტომაც გვმართებს დღეს, როგორც არასდროს, ერთად დგომა, ამიტომაცაა დღეს სამშობლოს დაცვის ტოლფასი ერის წმიდათა წმიდა ინტერესებზე მაღლა ვიწრო პოლიტიკურ ამბიციითა დაყენება, ამიტომაც შერისხავს მოლაპატრე შთამომავლობა და ისტორია ყოველ ჩვენგანს, ვინც კი თავისი მოქმედებით ნებისთუ უნებლიეთ მტრის წისქვილზე დაასხამს წყალს.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს პრესცენტრი.
14 მარტი, 1991 წ.

კომერციული ბანკი „საქავშირი“ — ქველმოქმედი

ეთილი მომავალი სოფლის კონტურები, წლებულსაც წამოიბარებდა ახალი ნაგებობები. — ამ საშვილოშვილო საქმეში თავისი წვლილი შეაქვს კომერციულ ბანკს „საქავშირი“, რომელიმაც ქველმოქმედება გამოიჩინა და კოლექტივის სურვილით სოფელ აზნანას მშენებლობის № 700001 ანგარიშზე 70 ათასი მანეთი გადაიტანა. დღეისათვის ამ ანგარიშზე ირიცხება 223500 მანეთი, — უთხრა საქინფორმაციის კორესპონდენტს ბანკის მმართველმა გურამ სანაძემ. უდავოდ მისასაღებელი და მისაბაძი ინიციატივაა, იმედია მას თანამგრძობნიც და მავალითის მიმდევრებიც გამოუჩნდებიან.

საკინფორმაციო

ბოიკოტი სსრკ რეჟიმისადმი

დღეს, როდესაც მთელი მსოფლიოს საზოგადოებრიობა დიდი გულსიყუროთ აღევნებს თვალსაშარბილად კავშირში მიმდინარე ბალკანური პროცესებსა და ერთვულ-განმთავისუფლებელ მოძრაობებს აღმავლობას, აშკარა გახდა სსრკ კავშირის, როგორც შესახებლად დასოის საფრთხე. ტოტალიტარული იმპერიული ხელისუფლება, რომელმაც რეალურად იგრძო ეს საფრთხე, ყოველგვარი აქტიური ხერხებით ცდილობს არ დაუშვას მისთვის არასასურველი პროცესების შემდგომი გაღრმავება.

იმპერიული, ველოკრატული სული ვერ ეგუება ამ კანონზომიერ ისტორიულ პროცესს და ყოველნაირად ცდილობს დაამუხრუჭოს თავისუფლებისაკენ მიმავალი ხალხების ლტოლვა დამოუკიდებლობისაკენ. ამის ნათელ დადასტურებას წარმოადგენს 17 მარტს დანიშნული საკავშირეო რეჟიმისადმი ბოიკოტის დაკარგვისას როგორც ცენტრალური, მასობრივი ინფორმაციის სისტემების გადმოგვიცემს "ერთიანი მსოფლიო" შემავალი "ესპანოლიკების მოსახლეობამ" და "გადაწყვიტოს" კავშირის ბოიკოტის შესახებ კითხვებზე: "კლით თუ არა თქვენ საქართველოში ცილისპყრობის რესპუბლიკების კავშირის, როგორც თანასწორუფლებიან, უფრო ულ რესპუბლიკათა განახლებული ფედერაციის შენარჩუნებას, რომელიც თავისუფლებას გარანტირებულ იქნება ყველა ეროვნების აღიარების უფლებების და თავისუფლების".

ამასთან დაკავშირებით ჩვენ, ისევე როგორც რესპუბლიკის ნების იერი, ახალ მოახრებზე მო-

ქალაქე, მხარს ვუჭერთ საქართველოს უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმის გადაწყვეტილებას საქართველოს რესპუბლიკაში საკავშირო რეჟიმის ბოიკოტის შესახებ. ვთვლით, რომ რეჟიმისადმი ბოიკოტის ცენტრი ცდილობს დესტაბილიზაციისაკენ უზენაესი საქართველოს არაქართველ მოსახლეობას და კიდევ უფრო გაამყვავოს, ისედაც უკიდურესად გამყვავებული პოლიტიკური სიტუაცია ჩვენს რესპუბლიკაში. ამასთან, კრემლი საყოველთაო დემოკრატიისა და საჯაროობის ნიშნად ამოფარებული ცდილობს გარკვეული ნიადაგი შეუმზადოს ჩვენში არსებული ავტონომიური ფორმირებების ტრანსფორმაციის ახალი სამოკავშირეო ხელშეკრულების სუბიექტად, მითუმეტეს, რომ ამის პრეცედენტი უკვე არსებობს ახალი სამოკავშირეო ხელშეკრულების პროექტის შემუშავების დამთავრების შემდეგ, ხელმოწერისას, ცენტრში "შემთხვევითი გამორჩა" აფხაზეთის ავტონომიური სსრ რესპუბლიკის სახელმწიფო და მის მთავრად ხელშეკრულების პროექტში აფხაზეთის სსრ შეიტანეს (იხ. გზ. "7 დღე").

ყოველივე ზემოთქმულის შემდეგ, მოვუწოდებთ საქართველოში მცხოვრებ არაქართველებს ბოიკოტი გამოუცხადონ საკავშირო რეჟიმისადმი, მხარში ამოუდგინენ ქართველ ხალხს თავისუფლებისაკენ სავალ ძელსა და ამით კიდევ ერთხელ დამატიკონ თავიანთი ერთგულება ჩვენი ერთიანი სამშობლოსადმი.

საქართველოს ახალგაზრდა პოლიტიკოსთა ასოციაცია.

როგორც ცნობილია, ხვალ ტარდება სსრკ რეჟიმისადმი, რომელშიც საქართველო, სხვა რამდენიმე რესპუბლიკისა და ავტონომიური რეგიონების ერთადერთი შეკითხვით: გასურთ თუ არა საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენა 1918 წლის დეკლარაციის საფუძველზე?

— რა მნიშვნელობას ანიჭებთ საქართველოს რეჟიმისადმი და თქვენი აზრით რა შედეგს მოგიტანს იგი? — ჩვენც ამ ერთადერთი შეკითხვით მივმართეთ რამდენიმე პოლიტიკური ორგანიზაციის წარმომადგენლებს.

ამირან ქოჩინიძე, კრიტიკულ-დემოკრატიული კავშირის თავმჯდომარის მოადგილე: ჩვენი პოზიცია ჩვენს გამოცხადებულ პოლიტიკურ "პროგრამაში" 14 თებერვალს გამოცხადებულ ბლოკ "თავისუფლების" დეკლარაციაში, სადაც, ტექნიკური მიზეზების გამო, ვერ დაიბეჭდა ერთი ნაწილი, სწორედ ის, სადაც ვწერდით, რომ ჩვენს მონაწილეობას მივიღებთ საქართველოს რეჟიმისადმი. დიან, ჩვენს მონაწილეობას მივიღებთ რეჟიმისადმი თუნდაც იმის გამო, რომ რაც შეიძლება მეტი მომხრე ჰქონდეს დამოუკიდებლობას.

რაც შეეხება სსრკ რეჟიმისადმი, აქ ორი აზრი არ უნდა არსებობდეს, საქართველომ მასში მონაწილეობა არ უნდა მიიღოს და მე მინდა, მოვეწოდო აფხაზეთში მცხოვრებ მოსახლეობას: ნუ მივლენ 17 მარტს ხმას გასაცემ უბნებში. (სხვათა შორის, რამდენადაც ჩვენთვის ცნობილია, 17 მარტს აფხაზეთში ხდება საქართველოს უზენაესი საბჭოში გარდაცვლილი დეპუტატის ნაცვლად ახლის არჩევა და ამ ორმა მოვლენამ ერთმანეთს ხელი არ უნდა შეუშლოს და არც გაიგვივება უნდა მისდეს. ხალხი შეგნებით უნდა მოვიდოს ამ ფაქტს...).

მე ვთვლი, რომ ჩვენთვის საქართველოს რეჟიმისადმი მხოლოდ მორალური, პროპაგანდისტული მნიშვნელობა აქვს. არ მეგულება დასავლეთის სემპარში სახელმწიფო, რომელიც საქართველოს რეჟიმისადმი შედეგებს ანგარიშს გაუწევს იურიდიულად, მაგრამ მის მიღებებს (ეკვი არ შეპარება, რომ დადებითი იქნება) უდიდეს მნიშვნელობა ექნება საქართველოში მცხოვრები ყველა ერის წარმომადგენლისათვის, რადგანაც თავისუფალი ქვეყანა დიდაც თავისი მოქალაქეების ინტერესებს, მიუხედავად მათი ეროვნებისა და რელიგიური მრწამსისა.

ირაკლი შენგელიანი, საქართველოს დამოუკიდებლობის რესპუბლიკის კავშირის სათათბირო თავმჯდომარე: ახლა ძალიან ბევრი რეჟიმისადმი ტარდება, სსრკ-ში არ დაჩინილა რესპუბლიკა, სადაც რეჟიმისადმი არ ჩატარდება (ან საკუთარი, ან საკავშირო) და ეს, თავისთავად, მიუთითებს, ქვეყანა-მპყრობლის "მდგომარეობაზე". 17 მარტის რეჟიმისადმი უკვე ბევრი ითქვა და დიდაც. საერთო აზრი შეიძლება ჩამოყალიბდეს ასე: ესაა სრული სამართლებრივი უფიქობა, ანდა სამართლის ამოფარებული ცინიზმი. ხალხისათვის თავი რომ დაეხებოთ, თავად რეჟიმისადმი კითხვა იმდენად აბსურდულია, რომ კაცმა არ იცის, რას გასცეს პასუხი. მაგრამ არც ესაა მთავარი. მთავარია ის, რომ საქართველოს ბედის გადაწყვეტა, შეუძლიათ იმ რესპუბლიკებს, რომელთა მოსახლეობაც რაოდენობრივად აღემატება ჩვენსას.

საყურადღებოა ისიც, რომ რეჟიმისადმი წინ გამოქვეყნდა ახალი სამოკავშირეო ხელშეკრულების პროექტის მეორე ვარიანტი. ამ ფაქტმა, როგორც ჩანს, გარკვეულწილად გასჭრა, რადგანაც დასავლეთის ზოგიერთი წრეები აცხადებენ, რომ საქართველო ხელშეკრულებაზე ხელის მოწერა, რადგანაც იქ წერია — "საერთო რესპუბლიკის კავშირში", ხალხისათვის თავგზის აბეჯე დადეს იოლად ხდება... აფხაზეთშიც ვფიქრობ, სწორად ამან გამოიყვია ის, რომ ისინი აპირებენ საკავშირო რეჟიმისადმი მონაწილეობას.

საერთოდ, საქართველოს დამოუკიდებლობის საკითხი არ ექვემდებარება რეჟიმისადმი, რადგანაც თვით-გამორკვევის აქტი მოხდა 1918 წლის 26 მაისს. მაშინ, სადაც, პოლიტიკური და იურიდიული მნიშვნელობა ამ რეჟიმისადმი არა აქვს. ხოლო თუ ახლოვდას ლიტვასთან გავავლებთ, ლიტვა იურიდიულად დამოუკიდებელი სახელმწიფოა და მისმა უზენაესმა საბჭომ რეჟიმისადმი შედეგებს იურიდიული სტატუსი მიანიჭა, რაც, სხვათა შორის, არ გააკეთეს ლატვიამ და ესტონეთმა. მაგრამ ბალტიისპირეთის საკითხი მაინც ერთად გადაწყდება, ჩვენი სამართლებრივი მდგომარეობა კი მთავან ძალზე განსხვავებულია.

სამწუხაროდ, დღეს არ არსებობს ისეთი სამართლებრივი შექმნა, რომელიც დამოუკიდებლობას მიანი-

ჭებს ერს, გარდა ერთისა — დამპყრობელმა უნდა გაათავისუფლოს დაპყრობილი. არის მეორე გზაც — შეიარაღებული აჯანყებისა, რომელიც ჩვენთვის მიუღებელია. მაშასადამე, 31 მარტის რეჟიმისადმი ენიჭება მხოლოდ მორალური-ხეობრივი მნიშვნელობა, მაგრამ ვინაიდან იგი უზენაესი საბჭოს მიერაა დანიშნული, ჩვენ მასში აუცილებლად მივიღებთ მონაწილეობას. დღეს საქართველოში იმდენი და იმდენად მიმე პრობლემები გვაქვს, რომ მათი გადაწყვეტისათვის აუცილებელია უმთავრესი — შიგნითი მშვიდობა. ცხადია, რომ გარდა უფლებების ხელს შეგვიშლიან, მაგრამ ჩვენი ერთიანობით ბევრი პრობლემის გადაჭრა შეგვიძლია.

სხვათა შორის, აქვე ერთი შედარებაც მინდა მოვიყვანო: ჩეხეთ-სლოვაკეთში ტარდება სლოვაკის რე-

ჟიმისადმი, ამ კუთხის დამოუკიდებლობის მოთხოვნით. ვაცლავ ჰაველი ამაზე დიანხმდა, მაგრამ ჰაველი და გორბაჩოვს შორის დიდი განსხვავებაა, ისევე, როგორც სსრკ-სა და ჩეხეთ-სლოვაკეთს შორის...
ვისტანტ ხმალიძე, "დასის" თავმჯდომარის მოადგილე: 17 მარტის რეჟიმისადმი გამო უკვე გამოითქვა სწორი შეფასებები და ქართველების დამოუკიდებლობისადმი მისდამი, ცხადია, უარყოფითია, მაგრამ ჩვენთან მცხოვრებ არაქართველებს უნდა გავაგებინოთ, რომ რეჟიმისადმი კითხვაზე გაცემული თუნდაც დადებითი და თუნდაც უარყოფითი პასუხი, ორივე შემთხვევაში წაგებულ მორალურებაში გვაყენებს, რადგანაც საუბარია ისეთი უაზრო კონკლომერატის შენარჩუნებაზე, რომელსაც სსრკ ჰქვია და რომელმაც, კარგად ვნახეთ, რაც მოგვიტანა. ხოლო ე. წ. "განახლებული ფედერაცია" სხვა არაფერი იქნება, თუ არა ისევ ცენტრის დიქტატს დაქვემდებარებული სახელმწიფო, სადაც რესპუბლიკების სუვერენიტეტზე საუბარი სრული ფაქტიაა.

რაც შეეხება საქართველოს რეჟიმისადმი, აქ თვით შეკითხვა გვეუბნება ძალიან ბევრს. ახლა საქართველო, რომ ხალხს გავაგებინოთ, თუ რა წერია 1918 წლის აქტში. იგი უნდა გამოქვეყნდეს საქართველოში მცხოვრები ყველა ეროვნების ენაზე. ვფიქრობ, რომ ვერც ერთი ეროვნების მოქალაქე მასში თავისთვის მიუღებელ რაიმეს ვერ აღმოაჩენს. ამ აქტით საქართველოს მოქალაქეებისათვის ჯერ კიდევ 70 წლის წინათ ისეთი უფლებები იყო გათვალისწინებული, რომლებიც დღესაც სავსებით მისდებია და არავისში არავითარ პრეტენზიას არ გამოიწვევს. დამოუკიდებელ საქართველოში ყველა მის მოქალაქეს თანაბარი უფლებები ექნება და ყველა ეროვნებას მიეცემა საშუალება თავისი კულტურის სრული შესაძლებლობით განვითარებისა.

მართალია ეს საკონსულტაციო რეჟიმისადმი, მაგრამ მის უდიდესი მორალური მნიშვნელობა აქვს. დადებითი შედეგის მიღების შემთხვევაში საქართველოს მთავრობის გაცდლებით მეტი მორალური უფლებები ექნება იბრძოლოს საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენისათვის და სხვა სახელმწიფოებზე მეტ ანგარიშს გაუწევინ ამ ბრძოლას. და რაც მთავარია, თავად ცენტრიც ვერც გამოიყვანს გორბაჩოვის ცნობილ გამოთქმას: "ხალხს ვკითხვით, სურთ თუ არა ეს"? ვფიქრობ, რეჟიმისადმი შედეგი ამის თქმის საშუალებას მათ მოუსპობს.

საუბარი ჩიქვა ცილა გომოჭრამ.

მხარს გვიჭერენ...

31 მარტი უაღრესად მნიშვნელოვან დღეა საქართველოსთვის. ჩვე გიმედოვნებთ, რომ სამშობლოს ეროვნული ერთიანობის და სახელმწიფოებრივი დაზოვიდებლობისათვის ბრძოლა, რაც ეტლს აყვლა გულმოდგინად უჭერს მხარს წარმატებით დამთავრდება.

თუმცა, ამის თქმა შეიძლება, ნარდვი მოქმედებით. თბილისის სათამაშოების საწარმოო გაერთიანება — "სიარული" მუშაობისას სასაბურთეში კი ამაში დაგვირგმუნეს. სხვა და სხვა ეროვნების წარმომადგენლები ან საბურთის აზრთა სხვადასხვა ან არ ყოფილა. ყველა ერთხელ უჭერს მხარს საქართველოს რესპუბლიკის დამოუკიდებლობის აღდგენას.

ახლა კი უაღრესად მათ მოვუსმინოთ:

იმევე შეკითხვებზე ოსმა ნათელა ალბორთვამ გვთხრობს: — ჩვენ ყველა ძალიან ვწერდით უფლებით და განვიციდით ოსეთში მიმდინარე ამბებს. ჩვენ კოლექტივში ძალიან კარგი დამოკიდებულება გვაქვს ერთმანეთში, ჩვენც იქ ვეგავართ, სადაც ქართველი ხალხია, მათ გვირდით. 31 მარტს აუცილებლად მივცემ ხმას საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენას.

— საქართველოში დავიბადე. მის ტრადიციებზე ვარ აზრდობი, — გვთხრობა როზა აგარონიანი, რომელიც ეროვნებით სომეხია. მე მხარს ვუჭერთ საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენას და მინდა, მომავალში საქართველო თავისუფალი ვიხილო. რუსმა სვეტა გურიანოვამ კი გვითხრა: — 30 წელიწადია, რაც საქართველოში ვცხოვრობ და რა თქმა უნდა, როგორც სამსახურში ისე მის გარეთაც ურთიერთობა მაქვს სხვადასხვა ეროვნების ხალხთან. არასოდეს არ ჩამოვარდნილა ჩვენს შორის უთანხმოება. სამსახურშიც დიდი მეგობრული კოლექტივი გვაქვს და ვიმედოვნებ, რომ მომავალშიც ეს ჩვენი კეთილი ურთიერთობა გაგრძელდება. ტკბილად უნდა ვიცხოვროთ ერთმანეთის გვერდით მომავალ დამოუკიდებელ საქართველოში, რომლის აღდგენასაც აუცილებლად მივცემ ხმას 31 მარტს.

— მე ძალიან მოხარული ვარ, — მითხრა ამევი სამაქროს მუშა — ეროვნებით ქართველმა, მზია კრიკორიანი, რომ ყველა ასე ერთხმად უჭერს მხარს საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენას.

ეროვნებით ბერძენი ვალიკანოვაც და ოსი იულია ნიკაევაც იგივე აზრის იყვნენ.

სხვადასხვა გვთხრობს ჩაგვიწერა მათი აზრი საქართველოში 31 მარტს ჩასატარებელი რეჟიმისადმი შესახებ, მაგრამ ყველა აზრი საერთო იყო. ყველა ერთხმად ხალხს სურს საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენა.

მარიკა მელაძე

რეჟიმისადმი, რეჟიმისადმი

უკვე თითქმის ერთი წელია თავის მოსახლეობლად დაუჩემებია და სულ პირზე აკერიათ ეს სიტყვა იმპერიული ცენტრის ყოველ დღეზე მისევე. გამალებული, დიდებულმა მუშაობენ კომისიები და ათასგვარ ხრიკებს მიმართავენ მოხერხებული შენიღბვისათვის. ცდილობენ რაც შეიძლება მეტი ფარული აზრი და მნიშვნელობა ჩააქსოვინ რეჟიმისადმი ყოველ სიტყვასა და წინადადებაში, რომ შემდგომ იოლად შეიძლება თავისებური დახარბული გზებით დამონებულ ხალხს გაყინული ტვირთ ადვილად ამოაცალონ და მომავალში თუ რომელიმე მონაწილეთა გაუწყობა და მაინც მოვარაზან თავისუფლებას, იმ სამოკავშირეო რეჟიმისადმი ვერაფერი გაუგოს, თავგზა აუბნოს, ხელი ჩაიჭიროს და მონის ბედს დაემორჩილოს. როგორც სხანს ცენტრი ამ ქმედებაში იქნება თავის ხსნას. კი ბატონო, ჩაატაროს ეს მისი ეგროტიკული სასურველი და საოცნებო რეჟიმისადმი, მაგრამ საქართველო და საქართველო ერი რა შუაშია? ჩაატაროს რეჟიმისადმი იმ რესპუბლიკებში, რომელთა წარმომადგენლებს პირზე კონიტი დიდი მოკითხვებიცხდება და გულში ჰყავს ჩაკრული, რომლებიც სუსიებზე გარდაქმნის "უბადლო პიონერს" ოცნებებით ზვდებიან და რომლებიც რეჟიმისადმი შებრძანდენ დიდ

წერილი რეჟიმისადმი

იმპერიული კავშირის შემადგენლობაში. საქართველოს მოქმედებაში იგი დიდი იმპერიული შენიღბვლობაში ყოველგვარი რეჟიმისადმი, მისი სურვილის გარეშე, ადამიანთა ხოცვა-ჟლეტის, სისხლის ღვრის, ოკუპაციისა და ანექსიის შემდეგ მოხვდა.

ქართველმა ერმა, თავისი მწარე გამოცდილებით, უკვე შეისწავლა იცის იმპერიული ცენტრის მუცლის გვერდისა და ტიპიკილის მიზეზი. ისიც ახსობს მის და არც არასდროს დააფიქვდება. კრემლის იმპერიის წითელჯალათებმა როგორი სისხლიანი მორევით დააგვირგვინეს ქართული ერის ერთსულელებით შეკავშირებული და გაიცინოვებული 1989 წლის 9 აპრილის ლამაზი გაზაფხულის გარიჟრაჟის მზიარული მე-ქლისა.

სხვათა შორის, სიტყვა რეჟიმისადმი ლათინური წარმოშობა-

საუბარი ჩიქვა ცილა გომოჭრამ

საა, თქვენი არ გეგონოთ და ნიშნავს საერთო, სახალხო გამოკითხვას, ხალხთა ნებასურვისის გამოხატვას, გამაგანებას არჩევნების გზით. ჰოდა, კარგი დაგვიმართოთ, ქართველმა ერმა 1990 წლის 28 ოქტომბერს თავისი ნება-სურვილი ვინმესაგან ყოველგვარი ძალდატანების გარეშე უკვე გამოხატა და ამით ცხადყო თანათლყო თავისი სამომავლო გზა. ანა ის კი რეჟიმისადმი არ იყო? მე გგონი იყო და თანაც ნამდვილი. ჩატარდა რეჟიმისადმი ყველას გასაგონად და დასახანავად და მას საფუძვლად დაედო თავისუფალი, დამოუკიდებელი საქართველოს რესპუბლიკის შექმნა. ქართველმა ერმა ამ საწესდარი მიზნის მისაღწევად გარდაშავალი პერიოდში გამოაცხადა. ნუთუ ამ ქმედებაში რაიმე გაუგებარია? ნუთუ ვერ მიხვდით? იქნებ ჯობდა გვეთქვა, რაც არ გვაყვარს, არ გვესმის, მაგრამ ის მაინც ხომ იცით, რომ საქონლის ნახარის მეტი მოძოვილ და გადოქტილ მინდორზე უნდა რაინდ შში-ერიც არ უნდა იყოს, ბალახს არ მოძოვს, რომ ქართველმა ერმა არა თქვენებური, არამედ თავისებური, თავისუფლების სხვა გზა აირჩია და იმ გზას გააყვება.

6. ნინო ბერიძე
მცხეთა

ბატონო ავთანდილ, უკანასკნელი წლების დამახასიათებელი თვისებაა საზოგადოებრივი აზრისა და ცალკეულ ადამიანთა მოვლამხედველობის სწრაფი და რადიკალური ცვლილებები.

რას გვეტყობოდა ამის შესახებ? მე ისტორიკოსი არა ვარ, მაგრამ სიყმაწვილეშივე, ბედის წყალობით, ხელი მიმიწვდებოდა და ისეთივე სიამოვნებით, როგორც დიუმასა და კონან ლიოლს, ვკითხულობდი ვახუშტისა და ტატიტუსს, შლოსერსა და ბოკსს, დრეპერსა და კლიუჩევსკის. ვფიქრობ, მაქვს უფლება გარკვეულად ისტორიულ გამოცდილებაზე დაყრდნობითაც გითხრა, რომ ასეთი მოვლენები სრულიად ბუნებრივია. გარდატეხის პერიოდებისათვის, როცა ქარიშხალი, როცა გამოჩნდება ზოლზე სისხლიანი ანგელოსი, ასეთ დროს უზენაესი ღირებულებანიც კი ახალ შინაარსს იძენენ.

მსოფლმხედველობითი ცვლილებების პერიოდული დინამიკა, როგორც ვთქვი, უძველესი დროიდანაა ცნობილი, მაგრამ დღესაც არანაკლებად რთულად და მტკივნეულად მიმდინარეობს. ხშირად მახსენდება ერთი ბრძნული გამონათქვამი: ნორმალური, პატოსანი კაცი ყოველთვის სწორ გზას აირჩევს, მაგრამ ვაი, რომ რთულია იმის გარკვევა, რომელი გზაა სწორი. რა თქმა უნდა, გამოწვევებიც არსებობს — აზროვნების ფენომენები, სულიერი გვირგვინი... საერთოდ კი ადამიანს სწორედ ძიება ახასიათებს: კვებარტების, მართალი გზის.

სამართლიანობა მოითხოვს აღნიშნოს, რომ საზოგადოებრივი აზრის სწრაფ ცვლილებებს ხელი შეუწყო ე. წ. „პერსტროიკით“ დაბადებულმა საჯაროობამ, თუმცა ახლა უკვე ამკარაა: ასეთი მასშტაბების ობიექტური — და აქედან გამომდინარე ამპარზენი — ინფორმაციის გამოშვება სულაც არ იყო თავიდან დაგეგმილი, პროცესი კონტროლს ვასცდა. ამიტომაცაა მოწმენი რომ გავხდით საბჭოთა კავშირში საჯაროობის უკანასკნელი ამოსუნთქვისა და დენიფორმაციის კვლავინდებური აღზევებისა.

თქვენ დიდი ხნის განმავლობაში იყავით პარტიულ და სახელმწიფო სამუშაოზე. უფრო მეტიც, საქართველოს კომპარტიის XXVIII ყრილობაზე თქვენც კანდიდატურა ცენტრალური კომიტეტის პარველ მიღვანდაც დაახანდებ...
არჩევნების წინ, თქვენ გაზეთ „კომუნისტის“ კორესპონდენტიად მიცემულ ინტერვიუში ხაზგასმით აღნიშნეთ: პარტიიდან გახვლა მეტად მწვავე საკითხია, რომელსაც დიდი განაღობება სჭირდება, რომ პარტიის რეგენდანი ხშირად პარველად ვაღის ის, ვინც თავის დროზე დაუფარავი ანგარებით შევიდა მასში...

15 იანვარს კი თქვენ ოფიციალურად დატოვეთ კომპარტიის რიგები. რა იყო ამის მიზეზი? რა თქმა უნდა, ეს არ იყო ერთ დღეში მიღებული გადაწყვეტილება. მეტიც — ეს თითქმის ორი წლის ნაფიქრალ-ნაზრების საბოლოო შედეგია. ამ პერიოდში, განსაკუთრებით კი უზენაესი საბჭოს არჩევნების წინ, არაერთხელ (სიტყვით თუ წერილობით) გამოვთქვი ჩემი შეხედულებანი პარტიის წარსულის, აწმყოსა და მომავლის შესახებ. შარშან, სექტემბერში, ცენტრალური კომიტეტის პლენუმზე აღვნიშნე, რომ საქმე უნდა გვექონდეს პარტიის არა კონსტიტუციურ შეღამაზებასთან, არამედ მის შემადგენლობაში მყოფი ჯანსაღი ძალების საფუძველზე სრულიად ახალი პარტიის ჩამოყალიბებასთან, პარტიისა, რომელიც შეძლებს ერთიანი და ზოგადსაკაცობრიო იდეალების სამსახურში ჩადგომას.

თქვენ გაზეთ „კომუნისტში“ გამოქვეყნებული 17 ოქტომბრის ინტერვიუ გახსენეთ. ამ ინტერვიუშიც გამოვთქვი ჩემი მოსაზრება იმის თაობაზე, რომ კომპარტია უნდა გახდეს სრულიად დამოუკიდებელი პოლიტიკური ორგანიზაცია. უნდა შეიცვალოს მისი სახელწოდება და გადაწყდეს პარტიის წევრთა ხელახალი რეგისტრაციის საკითხი, ხოლო შემდეგ კომპარტია ჩამოყალიბდეს ნორმალურ, საპარლამენტო ტიპის პარტიად...

საქართველოს კომპარტიის XXVIII ყრილობაზე საუბარზე მომეცა ჩემი პოზიციის ვრცლად ჩამოყალიბებისა. სურვილი მექონა, რომ პარტიას აერჩია ბოლშევიზმისა და მისი ნებისმიერი მოდერნიზებული ფორმების დამბობის, იდეოლოგიური და ორგანიზაციული საწყისების კარდინალური შეცვლა-უარყოფის გზა. ვთქვი, რომ მარქსიზმ-ლენინიზმის თეორიამ ისტორიული გამოცდა ვერ ჩააბარა. პრაქტიკა, ცხოვრება, გაცილებით უფრო მდიდარი და რთული აღმოჩნდა, ვიდრე ეს თეორიული კონსტრუქცია. ამასთან, ძალზე ძვირად დაგვიჯდა მარქსიზმის მთავარი ნაკლის დაღმინაზობა და შეუფასებლობა. გგულისხმობდი ადამიანის, პიროვნების როლისა და სუვერენიტეტის პრაქტიკულ უარყოფას. რაც შეეხება ორგანიზაციულ მხარეს, ვთქვი: არ შეიძლება საპარლამენტო პარტიის მოქმედების საძირკველში ჩავსოთ დემოკრატიული ცენტრალიზმი და დღეს არსებული სტრუქტურები.

ვიცი, რომ ამ პოზიციას არაერთი დელეგატი და არაადელეგატი იზიარებდა, მაგრამ მან ყრილობის მონაწილეთა უმრავლესობის მხარდაჭერა ვერ მოიპოვა. გაიმარჯვა, ჩემის აზრით, კონსერვატულმა, ძველებურად მოაზროვნე ფრთამ. შესაძლებელია, რომ დაკარგული შანსი უკანასკნელი იყო.

ვგონებ, უკანასკნელი შანსი კომპარტიამ ჯერ კიდევ 9 აპრილს დაკარგა... გეთანხმებით, ძველმა კომპარტიამ ეს შანსი 9 აპრილს დაკარგა. მაგრამ ახალი, საპარლამენტო პარტიის შექმნისათვის საჭირო ადამიანური, სულიერი, ინტელექტუალური პოტენციალი მასში კიდევ არსებობდა. მეტსაც ვეტყვით: დღესაც კომპარტიამ, მისი ცენტრალური კომიტეტისა და საპარლამენტო ჯგუფის შემადგენლობაში მრავალი შესანიშნავი, დიდი პატივისცემის ღირსი პიროვნებაა...

დაუბრუნდეთ წინა შეკითხვას. მიმაჩნია, რომ საბჭოთა კავშირში უკანასკნელ პერიოდში პრაქტიკულად უკვე განხორციელდა გულდასაწყობება, ზომისაც სამხედრო-კომუნისტურს ვუწოდებდი. ამას დაერთო ცენტრის მიერ ინსპირირებული სისხლის სფერაშია შიდა ქართლში და ვილინუსის ტრაგედია. სწორედ ამიტომ მივედი საბოლოო დასკვნამდე: დიდი მაქვს მორალური უფლება, კვლავ ვიყო იმ პარტიის წევრი, რომლის სახელწოდებებში არის სიტყვა „კომუნისტური“.

ჩემთვის თქვენი პოზიცია გასაგებია, მაგრამ ხომ შეხატოლა გამაჩნდნენ ადამიანები, რომლებიც ჩათვლიან, რომ თქვენ ეს ნაბიჯი გადადგომით გარკვეულად კონსერვატიული, მეტიც, ნუ მიწვევთ, კარიერისტული მოსაზრებით?

შესაძლებელია და მოსალოდნელიც, ვინაიდან შევეჩვიეთ ერთმანეთზე ცუდის ფიქრსა და ლაპარაკს. საბოლოო პასუხს მათ, ალბათ, ჩემი შემდგომი ცხოვრება და პოზიცია ვასცემს. თქვენ კი მინდა დაგარწმუნოთ, რომ ერთადერთი სავარძელი, რომელსაც მე დავუძებ, ეს არის — დაკავებული რომ მაქვს. ღმერთმა ქნას, რომ ჩემს კოლეგებთან ერთად შევძლო (და ამის იმედს იძლევა ჩვენი მეცნიერებისა და სპეციალისტების დიდი დაინტერესება) ქართული ენციკლოპედიური გამოცემების დიდი და ეროვნული პროგრამის ხორცშესხმა.

ბატონო ავთანდილ, როცა თქვენ გახვედით პარტიის რიგებიდან, სხვებისაგან განსხვავებით, ამის შესახებ არც პრესის და არც ტელევიზიის საშუალებით საზოგადოებისათვის არ გაცნობებიათ. ოფიციალური განცხადებით, რამდენადაც მე ვიცი, უზენაესი საბჭოს ხელისუფლებით. რა იყო ამის მიზეზი?

თავიდან მართლაც მიმაჩნდა, რომ ეს მხოლოდ ჩემი პირადი საქმეა. მაგრამ მოვლენათა მსვლელობამ დამარწმუნა, რომ საქართველოს რესპუბლიკა დღეს პირდაპირი საპრეზიდენტო მმართველობის და საგანგებო ჩვენი სტუმარი საპარტიო მმართველობის რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს ხელისუფლებით. რა იყო ამის მიზეზი?

თავიდან მართლაც მიმაჩნდა, რომ ეს მხოლოდ ჩემი პირადი საქმეა. მაგრამ მოვლენათა მსვლელობამ დამარწმუნა, რომ საქართველოს რესპუბლიკა დღეს პირდაპირი საპრეზიდენტო მმართველობის და საგანგებო ჩვენი სტუმარი საპარტიო მმართველობის რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს ხელისუფლებით. რა იყო ამის მიზეზი?

ჩვენი სტუმარი საპარტიო მმართველობის უზენაესი საბჭოს წევრი. პარტიული ენციკლოპედიის მთავარი რედაქტორის მოადგილე ბატონი ავთანდილ სახპარელიძე

იქნება — ნაბიჯი უკვე იქნება — გზას...

მდგომარეობის გამოცხადების რეალური საშუალების წინაშე. ვფიქრობ, ჩვენი ერთადერთი საშუალება ყველა პოლიტიკური ძალის, ყველა პიროვნების კონსოლიდაცია (დროებითი მაინც) პარლამენტის ირგვლივ და ასეთივე კონსოლიდაცია თვით პარლამენტში. ყველამ უნდა იცოდეს, რომ გარეშე ძალას, სეპარატისტების ჯარად, დასაჯილადი საქართველოში არ ექნება. ამიტომ მივთხოვთ საჭიროდ ამ განცხადების გაკეთება. დანარჩენი თქვენ განსაჯეთ...

რას ხაზობთ პარლამენტზე შეეხო იქნება ორი-ოდე სიტყვით შეფასებით თქვენი, როგორც პარლამენტარის, და საერთოდ უზენაესი საბჭოს მუშაობა?

უზენაესი საბჭო ურთულეს სიტუაციაში შეუდგა მუშაობას. ზოგიერთი საჭირო თვისება მას დღესაც გააჩნია, ზოგი კი უნდა გამოიმუშაოს, შეიძინოს ერთობლივი გამოცდილება. მე გმონია, რომ ამ კომპონენტის დროებითი დეფიციტით აიხსნება ის ზოგიერთი შეცდომა, რომელიც ჩვენ დავუშვეთ. ალბათ, ჩამოვრჩით საჭირო ტემპს საბაზრო ეკონომიკის ელემენტების დაერგვის დაკანონებაში, ეროვნულ უმცირესობათა უფლებებთან დაკავშირებული კანონების მიღებაში, შესაძლებელი იყო უფრო ოპტიმიზირებული ბიუჯეტის დამტკიცება და ა. შ.

მაგრამ მთავარი, სტრატეგიული ხაზის გატარებისას, ჩემის აზრით, უზენაესი საბჭო გამოიჩინა სალი და სწორი ერთობლივი აზროვნება. მიდის ძალზე აქტიური საქაინდებელი მუშაობა, მიღებულია მრავალი გადაწყვეტილება, რომელიც აუცილებელია გარდამავალი პერიოდისათვის (თავისთავად ამ პერიოდის გამოცხადებაც გამართლებულ და აუცილებელ ნაბიჯად მიმაჩნია).

პირადად მე რაც შემიძლება, საკონსტიტუციო კომისიის წევრი ვარ და ჩემს წინადადებებს ვაშუშავებ ახალი კონსტიტუციისათვის.

დღეს, საქართველოში და არამარტო საქართველოში, ძალზე მწვავედ დგას ეკონომიკური პრობლემა, მრავალი ხნა ვახაპირიც ვაჯავს. როგორ გეხანებათ ამ კრიზისის დაძლევის გზები?

მე არ მივეუტყვებოდი იმ ადამიანებს, ვინც წარსულის გარკვეულ პერიოდებს მხოლოდ მუქ ფერებზე ხედვს, გარკვეულს კი — მხოლოდ ვარდისფრად. ცხოვრება ყოველთვის მრავალფეროვანია. მაგრამ ისიც ფაქტია, რომ წარსულმა მრავალი სირთულე და გაჭირვება დაგვტოვა.

საბჭოთა კავშირში შექმნილი მდგომარეობა ნათელი დადასტურებაა იმისა, რომ ეკონომიკის მართვის მბრძანებლურ-ადმინისტრაციულმა სისტემამ ფაქტობრივად კრაზი განიცადა. გასაგებია, რომ ამან იკვირდალი დასავა ჩვენი რესპუბლიკის მეურნეობას. მჭიდრობა ეკონომიკური ბლოკადის ელემენტების არსებობაც. მაგრამ ფაქტია ისიც, რომ ძალიან ბევრგან არ არის შექმნილი საქმიანი ატმოსფერო და, რაც ყველაზე სამწუხაროა, ხშირად უსაქმურობა ამოფარებულია პოლიტიკურ ლოზუნგებს. ამიტომ იყო, რომ მე მხარი დავუჭირე პრეფექტების ინსტიტუტის შემოღებას. მიმაჩნია, რომ ჩვენთვის, ხალხისთვის, პრაქტიკული საქმის კეთება დღეს განსაკუთრებულ სასიცოცხლო მნიშვნელობას იძენს.

სიტყვამ მოიტანა და საერთოდ პოლიტიკაზე მინდა ვთქვა ორიოდე სიტყვა. საზოგადოების პოლიტიკა აუცილებლად გულისხმობს პოლიტიკაში გარკვევას (ნათქვამია, ინფორმაცია დემოკრატიის ვალუტაო), სხვაგვარად ამან შეიძლება ცუდი შედეგი მოგვიტანოს, შესაძლებელია მიტრეგება და შეკრებებს შევალთ მთელი ჩვენი ენერჯია... ვაგიკვირდებათ, მაგრამ მე ამას უშუალოდ ასეთ საკითხსაც ვუკავშირებ: მთელი ჩემი ცხოვრება წიგნთანაა დაკავშირებული და ძალზე მაწუხებს, რომ ჩვენი, კერძოდ ახალგაზრდობაში გარკვეულად დავცა კითხვის კულტურა. უფრო მეტიც, თითქოს ერთდებოთ კიდევ წიგნის ხელში დაჭერა... მე კი დარწმუნებული ვარ: ვერაფერი შეცვლის წიგნის როლს ადამიანის ცხოვრებაში.

კიდევ ერთი რამ მაწუხებს. ეს არის ადამიანური ურთიერთობათა გარკვეული სისასტიკე, ურთიერთობურ-დებლობა, ხანდახან დაუნდობლობაც კი. სამწუხაროდ, ზოგიერთ საგანეთო პუბლიკაციაში, ტელეგადაცემაში ისეთ პიროვნებებსაც ვიმეტებ, რომელთა დამსახურება საქართველოს წინაშე აშკარაა. მაგალითი ბევრია, მაგრამ მე ახლა ვლაპარაკობ ტენდენტიაზე და არა კონკრეტულ ფაქტებზე.

ბატონო ავთანდილ, როგორც პარტიულ მუშაკს, ხელმძღვანელ თანამდებობაზე მუშაობის პერიოდს ვგულისხმობ, თუ გადავიდებით ისეთი ნაბიჯი, რომლის გახსენებაც დღეს არცთუ ისე დიდ სიამოვნებას გვტოვებს?

სამწუხაროდ, არაერთხელ. ზოგჯერ ასეთი ნაბიჯი განამიღვამს, ზოგჯერ კი საჭირო ნაბიჯი — არა. და ეს განსაკუთრებით დღევანდელი პოზიციებიდან გამომდინარე. მაგრამ ბევრი რამ თვით პიროვნებაზეც იყო დამოკიდებული და დარწმუნებული ვარ — არიან ყოფილი ხელმძღვანელები, უფლება რომ აქვთ გარკვეული კმაყოფილების გრძობითაც გაიხსენოს წარსული. პირადად მე ერთ-ერთი ასეთ პერიოდს ჩემს ცხოვრებაში აფხაზეთში საოლქო კომიტეტის მეორე მდივნად და მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარედ მუშაობა მიმაჩნია (ამიტომაც განსაკუთრებით განვიციდი სეპარატისტული

ძალების მორიგ მცდელობას — განაცალკევონ აფხაზეთი და ქართველები).

აქვე მინდა ასეთ საკითხს შევეხო. დღეს ხელმძღვანელ თანამდებობაზე მრავალი ახალი პიროვნება მოვიდა; ეს სრულიად კანონზომიერი და ბუნებრივი პროცესია. მაგრამ ისიც უნდა გვახსოვდეს, რომ განთავისუფლებულთა შორის არიან არა მარტო გამოცდილი, არამედ პატოსანი და კომპეტენტური ადამიანები. და, გვთხვებ, მოვალენი ვართ გამოვიყენოთ ნიჭი და შესაძლებლობანი, ვთქვათ, ბრწყინვალე ფინანსისტის, შესანიშნავი ინჟინრის, ძლიერი ორგანიზატორის.

თქვენ გათქვამთ, რომ ყოველი ჩვენგანს — რადიკალები, ლიბერალები, კონსერვატორები — მეტნაკლებად რეალური და ურთულესი წარსულიდან გამოვიდეთ. საინტერესოა, თუ უნებია ეს ინტელექტუალური და საერთოდ, როგორ შეაფასებთ დღესდღეობით მის პოზიციას...

დიან, ჩვენ ყველანი წარსულიდან მოვიდებით, მაგრამ როცა ინტელიგენციას და მის დღევანდელ პოზიციას ვლაპარაკობთ, უდავოდ გასათვალისწინებელია არა მარტო წარსული, არამედ საერთოდ ინტელიგენტის ადრეობული თვისება, ის, რომ მას უჭირს რომელიმე პარტიასა თუ დაჯგუფებაში გაერთიანება. ნამდვილი შემოქმედის ხმა, როგორც წესი, არ შეიძლება კოლექტიური ხმა იყოს. ამიტომაც იყო, რომ ქვემარტი ინტელიგენტთა ყოფნა კომპარტიამ ძირითადად ფორმალურ ხასიათს ატარებდა. მიუხედავად წარსულისა და აწმყოს იდეებისა და იდეალების მკვეთრი განსხვავებისა, დღევანდელი იდეალების სიწმინდის, ჩემის აზრით, ახლაც არ უნდა მოვთხოვოთ ინტელიგენტის ორგანიზებული ფორმის მხარდაჭერა. ისე კი მრავალმა შეხედრამ და საუბარმა დამარწმუნა: ინტელიგენტთა უმრავლესობა ეროვნული პარლამენტის პოზიციების გამოიარებელია.

ბატონო ავთანდილ, ჩვენი საუბარი თქვენთვის და საერთოდ ყველა ქართველისათვის მეტად საინტერესო თარიღს დაემთხვა. ამ დღეებში ქართულ ენციკლოპედიას არსებობის 25-წლისთავი უსრულდება. ჩვენი რედაქციის სახელით ვილოცვთ ამ იუბილეს...

გმადლობთ. მოგესხენებათ, რომ ქართული ენციკლოპედიის მთავარ სამეცნიერო რედაქციაში მომუშავე შესანიშნავმა ადამიანებმა ბატონ ირაკლი აბაშიძის ხელმძღვანელობით შეძლეს საქართველოს ინტელექტუალური ძალების გაერთიანება ქართულ ენაზე პირველი უნივერსალური ენციკლოპედიის თორმეტტომეულის შესაქმნელად. მართალია, ენციკლოპედიას ემჩნევა დროის გავლენა, მასში მოთავსებული ტერმინ-სტატების გარკვეული ნაწილი არა მარტო მოძველდა, არამედ მცდარიცაა, ჩვენ მაინც უნდა ვილოცოთ მისი უდიდესი მნიშვნელობა ჩვენი ერის კულტურულ ცხოვრებაში, მთლიანობაში მალაო სამეცნიერო დონე და არ დავივიწყოთ, რომ ეს გამოცემა ტრადიციური შრომის შედეგი იყო...

ქართული ენციკლოპედიის არსებობა საშუალება მოგვცა დაგვეწყო პირველი სრულიად ეროვნული ხასიათის ენციკლოპედია „საქართველოს“ თორმეტტომეულის შექმნა (პირველი ტომის გამოცემის წლის ბოლოს — მომავალი წლის დასაწყისში ვაპირებთ). უახლოვეთ ათწლეულში დაგეგმილი გვაქვს აგრეთვე „საქართველოს ისტორიისა და კულტურის ძეგლთა აღწერილობის“ მრავალტომეულის დასრულება, 25-მდე დარგობრივი და პერსონალური ენციკლოპედიის გამოცემა. მიუხედავად მრავალი (პოლიგრაფიული, მატერიალურ-ტექნიკური) სირთულისა, ჩვენ გვწამს და გვჯერა ამ პროგრამის რეალობისა...

ბატონო ავთანდილ, მომავლისა თუ გჭირათ? მე მიმაჩნია, რომ საქართველო ერთადერთ სწორ გზას დაადგა. ახლა გვმართებს შრომა და გარჯა მონღობება და თავდადება. ქვეყნის კაცის ნათქვამია — სადაც არ არის წებისყოფა, არ იქნება გზაც!

ესაუბრა მარინა დონაძე

საქართველოში ინტელიგენციის მდგომარეობა

საქართველოში ინტელიგენციის მდგომარეობა

ოკუპაციის

სამოსდაგაათა ნალი

სამოსდაგაათი წლის უკან 1921 წელს საბჭოთა რუსეთმა დაიპყრო საქართველო, იარაღის ძალით მოსპობი მისი თავისუფლება, სახელმწიფოებრიობა და სუვერენიტეტი, მოახდინა ქვეყნის სრული ოკუპაცია და ანექსია და საქართველო საბჭოთა იმპერიის ადმინისტრაციულ-რეგიონალურ ნაწილად აქცია. საქართველოს ოკუპაცია და ანექსია იყო შეიარაღებული აგრესია და საერთაშორისო დანაშაული, რომელიც ჩაიდინა საბჭოთა რუსეთმა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მიმართ. მოკლდათა და აგრესიის მანძილზე, საბჭოთა დამპყრობლების ხელში, ქართველმა ერმა მრავალი უბედურება იწვნია — დეკარგა ეროვნული ტერიტორიების ერთ მესამედზე მეტი, მასობრივი რეპრესიებით განადგურდა ერის ხარისხობრივი შემადგენლობის მნიშვნელოვანი ნაწილი, დაზარალდა და დაენიდა სულიერება და კულტურა ხალხისა, გააპარჩანდა და გაჩანაგდა ეროვნული მემკვიდრეობა და ეკონომიკა; ერთი სიტყვით, საბჭოთა აგრესიამ ქართველ ხალხს უბედურების მეტი არაფერი მოუტანა და ეს აგრესია დღემდე გრძელდება — საქართველო კვლავ უცხო ქვეყნის დამპყრობლის ქა-

რებით არის ოკუპირებული და კვლავ საბჭოთა იმპერიის სახელმწიფო საზღვრების შემადგენლობაში იმყოფება.

საქართველოს ეროვნული დამოუკიდებლობის პარტია მოუწოდებს ქართველ ერს, დუმილით ნუ შეხვდება მომავალს, აღიადლოს ხმა, კვლავ ააგუგუნოს და ააზვიროთის ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობა, რათა ქართველი ხალხის გატანული და გაიწამებინა ბრძოლა საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენისთვის ოკუპაციის სამოცდამეათე წელს გამარჯვებით დაგვირგვინდეს.

1991 წლის 25 მარტს, ორშაბათს, დღის ოთხ საათზე, საქართველოს ეროვნული დამოუკიდებლობის პარტია, კინოს სახლის წინ, შოთა რუსთაველის მოედანზე, აწყობს მანიფესტაციას საქართველოს სრული სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის მოთხოვნით.

მოვეწოდებით ყველა ქართველს აქტიური მონაწილეობა მიიღოს აღნიშნულ აქციაში.

ღმერთი ფარავდეს საქართველოს!

ირაკლი წარბეთელი

საშტროტო ქალაქი

იღუმენი ფილარეტი

„ზნეობითი ღვთისმეტყველების კონსპექტი“

თავი XI

პრინციპების გულის განვითარება. მსოფლიოს პრინციპი. პრინციპის განვითარება. სილაგაზისა და ზნეობის კავშირი.

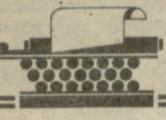
ახლა ადამიანში გულის განვითარების საკითხზე ვისაუბროთ. როგორც უკვე აღვნიშნეთ, გულის ცნებაში ვგულისხმობთ სასიამოვნო და უსიამოვნო შეგრძნებათა განცდის უნარს. ეს გრძნობები სხვადასხვაგვარია. იგი იწყება უმძაბრესი, ორგანული გრძნობებით (მაგ. სიმწარის, სიტკბოს, სიგულუვის და ა. შ. განცდით) და უმაღლეს (ესთეტიკურ, ზნეობრივ, რელიგიურ) გრძნობებს მოიცავს, ამგვარ უმაღლეს გრძნობებს ემოციებსაც უწოდებენ. ადამიანის გულის აღზრდა სწორედ ემოციების განვითარებას გულისხმობს. შევჩერდეთ ერთ-ერთ ემოციაზე — ესთეტიკურ გრძნობაზე. ესთეტიკური გრძნობა ეწოდება მშვენიერების გრძნობას — ადამიანის უნარს დაინახოს და გაიგოს, დატკბეს და აღფრთოვანდეს ყველანაირი სილამაზით, ყოველივე მშვენიერით, მიუხედავად იმისა, თუ რითი ვლინდება იგი. სილამაზით ასეთი აღტაცება შეიძლება ვადაინახოს თავშეუქცევებელ, მგზნებარე აღფრთოვანებაში (ოღა პოეზიაში; საეკლესიო საგალობლებში, — მაგ. „შენ გაქვებთ, ღმერთო“), ანდა წყნარ, მშვიდ, ღრმა გრძნობებში (მაგ. ელეგია ან იდილია პოეზიაში), ღვთისმსახურებაში (მაგ. „ნათელი, მხიარული“). ამრიგად, ესთეტიკური გრძნობა განუყოფელია მშვენიერებისა და სილამაზის იდეისაგან.

მაგრამ, დაისმის კითხვა — რა არის სილამაზე? ამ კითხვას სხვადასხვანაირად პასუხობენ. საუკეთესო პასუხად უნდა ვაღიაროთ შემდეგი: სილამაზე არის იდეის შინაარსისა და ფორმის სრული თანხმობა. რაც უფრო ამდლებულია იდეის შინაარსი და რაც უფრო ნატიფი, რელიგიური და სრულყოფილია ფორმა, რომლითაც ეს იდეა გადმოცემული, მით უფრო მეტი იქნება მასში სილამაზე, მით უფრო მშვენიერი იქნება ეს მოვლენა. ცხადია, პრინციპობა, უნდალეს მშვენიერებას ღმერთში ხედავს, რადგან სწორედ ღმერთშია სილამაზის და სრულყოფილების საგნება. ესთეტიკური გრძნობა მეტნაკლებად ყველა ადამიანს ახასიათებს, მაგრამ ის ყოველთვის როდია განვითარებული სწორი სახითა და მთელი სისრულით.

ესთეტიკური გრძნობის სათანადო აღზრდა ადამიანში ამა თუ იმ მოვლენის ან ხელოვნების ნიმუშის სწორად შეფასების უნარის განხის გზით ხორციელდება. ესთეტიკურად აღზრდილი ადამიანი შეძლებს აღმოაჩინოს სრულყოფილების

და მშვენიერების ნიშნები კარგ ნახატში, მუსიკალურ კომპოზიციაში ან ლიტერატურულ ნაწარმოებში. იგი თვითონვე მიხვდება, შეაფასებს და შეძლებს სხვადასხვა აუხსნას, სახელდობრ, რა არის მშვენიერი მოცემულ ხელოვნების ნაწარმოებში, რა შინაარსია მასში და როგორი ფორმით არის ის გადმოცემული. პრინციპობა აფასებს სილამაზეს და უყვარს იგი. პრინციპობაში სილამაზეს ვხედავთ ყველგან, ხუროთმოძღვრებაში, საეკლესიო საგალობლების მუსიკაში, ფერწერა-ხატწერაში. ამასთან აღსანიშნავია ის, რომ უმკაცრეს პრინციპ მოღვაწეებს (მოსაგრეებს), რომელთაც სრულიად უარყვეს ეს სოფელი, უყვარდათ და აფასებდნენ ბუნების სილამაზეს, ასე იყო ეს უძველესი დროიდან (წმ. ბასილი დიდთან და სხვა წმიდა მამებთან) და ასევე ჩვენს მართლმადიდებლურ ეკლესიაშიც. ყველა საუკეთესო მონასტერი დაარსებულია სილამაზით გამორჩეულ ადგილებში. ეს სილამაზე იზიდავდა ამ სავანეთა წმიდა დამაარსებლებს (აღმშენებლებს) და მოღვაწეებს, აღფრთოვანებდა უკლებლივ ყველა მოციქულს და მწახველს. ასე ვლინდება პრინციპობის ნათელი სული ყოველივე ქეშმარიტად მშვენიერისადმი დამოკიდებულებაში. თვით სახარებაშიც ვხედავთ, თუ როგორი სიყვარულით ეპყრობა ქრისტე მაცხოვარი „შრომანს ველისას“, „ცის მფრინველთ“, ლელვის ხეს, ვაზს. ჯერ კიდევ წინაქრისტიანულ ეპოქაში წმიდა მეფე და წინასწარმეტყველი დავითი, უმზერდა რა ღვთის ქმნილებების მშვენიერებასა და სიდიადეს, ამბობდა: „ყოველივე სიბრძნით ჰქმენ...“ (103 ფს. 24). სხვა ფსალმუნში, როდესაც იგი ბუნებას მიმართავს როგორც ცოცხალ და გონიერ არსებას, ამბობს: „ყოველი სული აქებდით უფალსა...“ „აქებდით, მას მზე და მთოვარე, აქებდით მას ყოველნი ვარსკვლავნი და ნათელნი...“ (ფს. 138 3), მაგრამ პრინციპობას შეუძლია აღიაროს ქეშმარიტ მშვენიერებად მხოლოდ ის, რაც არა მარტო სილამაზითა და ფორმის სინატიფით ატკობს ჩვენს გრძნობებს, არამედ, ამავე დროს, რასაც ზნეობრივი ღირებულება გააჩნია. ქეშმარიტი მშვენიერება ყოველთვის ამდლებს, აკეთილშობილებს, განანათლებს ადამიანის სულს და სიმართლისა და სიკეთის იდეალებს უსახავს მას. პრინციპი არასოდეს უწოდებს მშვენიერს იმ მოვლენას, ან ხელოვნების ნაწარმოებს, — თუნდაც საუკეთესოდ იყოს ის შესრულებული, რომელიც არათუ განწმენდს და განანათლებს ადამიანის სულს, არამედ შერყვნის და აბნელებს მას.

იბეჭდება მამა არჩილის რეკომენდაციით. ითარგმნა თბილისის სასულიერო აკადემიის ქრისტიანული ანთროპოლოგიის კათედრაზე.

სხვა გაზეთებიდან

პარიზული უდაბნო

ასეთი ეგზოტიკური სახელი დაარქვეს საუდის არაბეთში გოგონას, რომელიც სპარსეთის ყურეში საომარი მოქმედებების დამთავრების დღეს დაიბადა („ტოროვია გაზეთი“ № 30, 1991 წ.). გოგონას სახელი შეურჩია ომის დამთავრებით აღფრთოვანებულმა მამამ, რომელმაც ყურად არ იღო გაოგნებული მრავალრიცხოვანი ნაიესავეებისა და ოჯახის წევრების ჩვეუწამულდარა.

გაგარი, მასურაბელი და სიყვარული

როგორც „არგუმენტი ი ფატი“ (№ 10, 1991 წ.) იუწყება, ჟურნალ „შტრეიტ“ კორესპონდენტმა იმდენად ალაპარაკა დასავლეთ-გერმანელი ჩოგბურთელი ბორის ბეკერი, რომ მკითხველის წინაშე ფაქტიურად დღემდე უცნობი „მსოფლიოს პირველი ჩოგანი“ წარსდგა. მაგალითად, ბეკერმა განაცხადა, რომ მარტო წიგნებიდან კი არა, საკუთარი გამოცდილებითაც სურს იცოდეს, თუ რა ნიშნავს, „როცა შენს ლოგინში შემთხვევით ვიღაცას აღმოაჩენ, ანდა კარგად გამოთვრალი მილასლასდები შინ და დილით თავის ტუივილი დაგანგავს...“ რაც შეეხება მასურაბელისადმი დამოკიდებულებას, ბეკერმა ხაზი გაუსვა შემდეგს: „საუკეთესო თამაშის დროს მასურაბელისადმი ჩემი დამოკიდებულება ეროტიულია. კომენტატორები თუ ტელემაყურებლები თამაშის მხოლოდ გარეგან გამოვლინებას ხედავენ, ისინი ვერ გრძნობენ, რა ხდება ჩემს სულში, საიდან ვიღებ ენერჯის, ჩემთვის 20 000 მასურაბელის თვალწინ ზუთი საათის თამაში სასიყვარულო აქტივითაა“.

ნავსორივი ახალ „სიმაღლეზე“

„რაბოჩია ტრიბუნამ“ სარედაქტორო ნომერში დაბეჭდა პოპულარული ტელეჟურნალისტების ვლადიმერ მოლოჩანოვის, ურმას ოტისა და ალექსანდრ ნევიზოროვის ბლიკ-ინტერვიუები, რომლებიც ქალბისადმი მათ დამოკიდებულებას ეხება.

თუ მოლოჩანოვი და ოტი, აჭერადაც, ჩვეულებისამებრ, ჩეტლმენებლ გვევლინებიან და ალურსიან სიტყვებს არ აკლებენ საპირისპირო სქესის წარმომადგენლებს, ნევიზოროვი ახალ „სიმაღლეზეა“. აი, რას ამბობს იგი კონკრეტულად: „მე მომწონს უტყვი ქალები, რომლებსაც არასოდეს არც ერთ საკითხზე არ გააჩნიათ საკუთარი აზრი... ქალების გამო არავითარი საინტერესო ისტორია არ გადაიხდენია, რადგან ყველაფერი საინტერესო ჩემს ცხოვრებაში მხოლოდ ჩემი ნებითა და სურვილით ხდება, ქალები კი მხოლოდ გარემოებები არიან და მეტი არაფერი. ერთადერთი საინტერესო, აღბათ, მათი მორჩულების პროცესია, როცა მტკიცე მასიათის ადამიანისაგან ერთ წელიწადში მორჩილ, უტყვი არსებას იღებ“.

„ადამიანი ქალად არ იბადება...“

ვაზეთი „სოვეტსკაია მოლოდიოჟ“ მოიხმობს რა მწერალ სიმონა დე ბოვუარის სიტყვებს — „ადამიანი ქალად არ იბადება, ის შემდგომ იქცევა ქალად“, ამტკიცებს, რომ გენეტიკის თვალსაზრისით ეს მართლაც ასეა.

განვითარების დასაწყისში, დედის საშოში, ყველა ჩანასახი მდელობითი სქესისაა. შემდეგ ხდება ქრომოსომების შერევა და განისაზღვრება მომავალი ბავშვის სქესი. ის იღებს ქალის ან პირიქით, მამაკაცის „სულს“. თუ ადამიანი თავს საპირისპირო სქესის წარმომადგენლად გრძნობს და საკუთარი სხეულის ტყვეობიდან თავისდაღწევას ცდილობს, ეს ტრანსსექსუალიზმია. ასეთი ადამიანები გაწამებული არიან გაოგნების გამო, გარშემოყოფნი კი მათ, უკეთეს შემთხვევაში, შერყევილებად აღიქვამენ.

საბჭოთა კავშირში ტარდება სქესის შეცვლის ოპერაციები, მაგ. რამ მათი შედეგები, სამწუხარო, დიდ იმედს ვერავის უსახავს...

ამ რამდენიმე დღის წინ საინფორმაციო პროგრამა „მომავალი“ (მეორე დღეს კი კი საინფორმაციო — მუსიკალური პროგრამა „ნაშუადღევმა“) გვამცნო იმის შესახებ, რომ ონის რაიონის (ზემო რაჭა) სოფლის სასოფლო-საბუკოში შემავალი ოსების დასახლებული სოფლების — ვადაშხა და ჭვებარის — მოსახლეობას მიუძღრავს „ადამონ ნინასისათვის“ „ქართველები გვჩაგრვენ და დაგვეჩაგრეთ“. ოსთა გარკვეული ნაწილის მოქმედება, რბილად რომ ვთქვათ, კარგა ხანია გვაკვირვებს და უკვე თითქოს შევიჩვიეთ კადეცი. მიუხედავად ამისა, ვადაშხა-ჭვებარის ოსების შესახებ ინფორმაციამ მათი ძალიან განაცვიფრა და იმეორებდა მთელი რაჭის და განსაკუთრებით სოფლის მოსახლეობაზე (სოფლის სასოფლო საბუკოში) გაერთიანებული ერთი ქართული სოფელი — სორი და ორი — ოსებით დასახლებული, ზემოთ მითითებული სოფელი, რომელთა გვერდითაც ათეული წლების მანძილზე ცხოვრობენ და მოღვაწეობენ ვადაშხა-ჭვებარელები. ბოლო წლებში ქართველებსა და ოსებს შორის ჩამოვარდნილი გაუგებრობის დროსაც კი, სორელები აღნიშნული სოფლების მცხოვრებლებს „ჩვენს ოსებს“ უწოდებდნენ და მათგან დალატს გამოირიცხებდნენ. ამ წერილის ავტორი მრავალგზის შეხვედრისა და უშუალო (ეთნოგრაფიული მასალები ჩაუწერია) რაჭის ტერიტორიაზე არსებულ ყველა ოსურ სოფელში — ლურჯეშხა, კვაჯაში/კოხი, ვადაშხა და ჭვებარში. აქაურებს, ისევე, როგორც ყველა ოსს, ყველგან, სანიმუშო მასპინძლობა გაუწევიათ, ქართველების მიმართ მხოლოდ კეთილი დამოკიდებულება და მადლიერების გრძნობა გამოუჩაგრათ და უტყუარი (შესაძლებლობის ფარგლებში) ეთნოგრაფიული მასალები მიუწოდებიათ. ამ მასალებიდან (რომელთა სხვა მონაცემებიც აღსატურებენ) ჩვენ გვიხდა ზოგიერთი რამ შევასწავროთ სავრთოდ ყველა ოსს და კერძოდ, რაჭაში ჩასახლებულ მათ თანამოძემებს:

1. რაჭაში მცხოვრებმა ყოველმა ოსმა შესანიშნავად იცის ზემო რაჭის ტერიტორიაზე ოსური სოფლების გარეშის ისტორია — ვადმოკემებით და საბუთებთა. იცის, რომ ყველა ოსური დასახლება ძველი ქართული ნაშთის ხლარების ადგილზე დაფუძნდა. ისიც კარგად არის მათთვის ცნობილი, რომ ოთხი ოსური სოფლიდან ორი — ლურჯეშხა და კვაჯა/კოხი ქართველებისაგან დასახლებულნი, თვითნებურად დასახლებულნი არიან. პირველი მათგანი მდებარეობდა მდ. ჭანჭახის სათავეებთან (კურორტ შვიდიან 9 კმ-ზე) — მამისონის უღებრბილთან ახლოს. ეს სოფელი ჩრდ. ოსეთის მამისონის ხეობიდან ვადმოკემობდა ოსებმა დასახლეს გასულ სოფლებში (დაახლოებით მისი მესამე ათწლეულისათვის). ამ ტერიტორიის იმჟამინდელ მფლობელს — სოფელ ვადაშხას მოსახლეობას — არათუ წინააღმდეგობა არ გაუწევია მათთვის, არამედ, როგორც ოსებისავე ნათქვამიც ვადაშხა-ჭვებარეებს, თვით ის, გლოლაში ჩასახლება, მიწის

ნაკვეთის გამოყოფა და დახმარების სახით ყოველი ოჯახისაგან საქონლის შეწევნაც შეუთავაზებიათ. ოსებს წინადადება არ მიუღიათ — გლოლაში ვაჭარებულდებით. გლოლელები გაგებით მოკიდებიან მათ სურვილს და თავიანთი კუთვნილი საუკეთესო საძოვრებიც (მდ. ჭანჭახის სათავეებში) დაუთმობთ. დათმობა იმაში გამოიხატებოდა, რომ ფაქტიურად აღარ იყენებდნენ გლოლელები მათ სხვა საძოვრებიც (ქონით), იურიდიულად და ტრადიციის მიხედვით კი კვლავ მათ ეკუთვნოდათ. ორ სოფელს შორის დიდხანს კეთილმზობიური და ნათესაური დამოკიდებულება სუფევდა (ქორწინება, ნათესაობა, კერძობა — ხელოვნურად ნათესაობის ერთი ფორმა —

აკავშირებდათ). მხოლოდ 1918 წლის შემდეგ ჩატეხილა ხიდი ლურჯეშხასა და გლოლელებს შორის; მანათა მიერ შეგულიანებულ ოსებს გლოლელები მიერ ნებაყოფლობით დათმობილი მიწები არ უშვებიათ და უფრო დრამად მოუხდინებიათ გლოლელებს საზღვრებში შეჭრა. ჩრდილოელი თანამოძემებიც მოშველიებიან ოსებს, მაგრამ საწადილისათვის ვერ მიუღწევიათ — ამჯერად, რაჭელებს მამა-პაპური მიწის ზედმეტი ნაწილი აღარ დაუთმობიათ. საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ ლურჯეშხა-გლოლელებს ბოლომდე მთავრობასთან უჩივლიათ „ქართველები გვაკვირვებენ და გვიშველიათ“. მათაც „უშველიათ“ და სოფელი ახლად შექმნილი ე. წ. სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქისათვის მიუკუთვნებიათ (ჯავის რაიონისათვის).

ს. კვაჯა/კოხი მდ. ლარულას სათავეებში დაარსეს „კვიასის მხრიდან“ — კუდაროსა და ბილიკებს ამოყოლილმა ოსებმა, რომელთაც ძველ ქართულ ნაშთსაღარზე ნაკვეთები დაამუშავეს, ტუე ვაჭარებს — ახლათეს და დაფუძნდნენ. ამ შემთხვევაშიც არავითარი წინააღმდეგობა არ გაუწევიათ, საყვირდობაც არ უთქვამთ ქართველებს (იქვე ახლოში მცხოვრებ ამ მიწების კირისფალ ღარელებსაც კი). კეთილი, გულარეგინი ქართველები ყოველთვის თბილ, ნათესაურ დამოკიდებულებაში იყვნენ კვაჯელებთანაც (ს. კვაჯა დაარსდა ოსთაგან ჩვენი საუკუნის დასაწყისში). ამის შესახებაც კარგად უწყობდნენ რაჭისა და კუდაროს ოსებმა.

სს. ვადაშხა და ჭვებარი ჩვენი საუკუნის დასაწყისიდან ჩამოყალიბდა სოფლებად სორელს ახალგაზრდა ოსებისგან (ვაჭარებიც, გოციორბებიც) იჯარით აღებული მიწებზე. აქაური ოსებისაგან ვიცით, რომ მათ არასოდეს შეხვედრიათ უსიამოვნება სორელებთან სხვა ქართველებისაგან აქ ჩამოსახლების ნიდაგზე. პირიქით, მხოლოდ სიკეთეს იხსენებენ ვადაშხა-ჭვებარელები. კონკრეტულ მაგალითებსაც გვასახელებდნენ:

იჯარაში ერთი მეოთხედი უნდა გადაეხდებოდა, მაგრამ მიწის მეპატრონეები 'სრულად იშვიათად გვახდენდნენ მას, ნაწლებად მოსაგლიან წლებში — საერთოდ არ გვართმევდნენ გადასახადს, სათესლსაც თვით გვაწვდიდნენ, ტყის ვანუსაზღვრელად მოხმარების უფლებას გვაძლევდნენ და სხვა. (განსაკუთრებით თბილად იგონებენ მიწის მეპატრონე ბუიანიშვილებს, რომელთაც მიწის გარკვეული ნაწილი ამ ადგილებში ჰქონიათ). სორელებთან (აგრეთვე სხვა ქართველებთან) ვადამშკებრელებს აკავშირებთ ნათესაობა, ქორწინება (ამ შემთხვევაშიც ვადაშხა-ჭვებარელები ქალი სორელებს ვადაშხაში, მიწველ-მოსვლა და კეთილი განწყობა.

2. ოსებისაგან განსაკუთრებით დასაფასებელი უნდა იყოს მიწით ღარიბ ზემო რაჭაში მოსულთადაც ასეთი დამოკიდებულება. მაგრამ, როგორც ვხედავთ, ზოგი შემთხვევაში პირიქით მოხდა. იქვე რამდენიმე მომენტზე შევაჩერებთ ყურადღებას: ტომანიშვილთა ოსთა დამოკიდებულება რაჭაში:

მდ. ჭანჭახის ხეობის სათავეებში ოსთაგან დასახლებულ სოფელს როგორც ქართველი, ასევე ოსი მოსახლეობაც, ერთი სახელწოდებით იცნობს — ლურჯეშხა. ასევე იცნობენ მას მოგზაურები და საერთოდ, ლიტერატურული მონაცემებიც. მაგრამ, დაინტერესებულმა პირმა შეხება რომ დაუწყოს მას საქართველოს (სსრ) ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ დაყოფაში, ვერსად იპოვებს. ჩვენ დავეხმარებთ მკითხველს და მივუთითებთ, რომ აღნიშნული სოფელი ცნობარებში სახელდება ოსთა როგორც ვადისარია. საიდანა? — იკითხავთ, ალბათ. იქიდან, ბატონებო, რომ მამისონის ხეობიდან ჩამოსახლებულმა ოსებმა გლოლელებსა კუთვნილი საუკეთესო საძოვრები რომ დაიკავეს, ამ ტერიტორიის ისტორიული ქართველი სახელწოდება ტყისთავი/ტყეთავი ოსურად თარგმნეს და ამიერიდან ვადისარია შეარქვეს (ყად-ტყე, ხართავი, ვადისარია — ტყისთავი). შემდეგ ეს სახელწოდება სოფლის აღსანიშნავადაც დააყენეს და ვახლოდ საუკუნის ბოლოდან ასევე შევიდა სტატისტიკურ მონაცემებში. ამრიგად, ქართული სტრუქტურის მქონე ტომონიმი საბუთებიდან გაქრა, მაგრამ ადგილზე ამის შესახებ არც კი იცოდნენ. დღემდე სოფელს რაჭელები და ოსებიც მხოლოდ ლურჯეშხა უწოდებდნენ. საქართველოს გასაბჭოების შემდეგ შედგენილ საქართველოს სსრ ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული დაყოფის 1930 წლის გამოცემაშია მხოლოდ მითითებული სოფლის ორივე სახელწოდება — ლურჯეშხა და ვადისარია — ლურჯეშხა. შემდგომი წლების გამოცემებში მხოლოდ ვადისარია ჩაწერილი. ასეთი ცვლილებები

ზოგად განუცდია ქართულ ტომონიმებს (მაგ. მეჭულის ხეობაში ღრმის სასოფლო საბუკოში მითითებული ს. ახსარჩინი თხინვალის სახეობა და სხვ.). იგივე „დაჩაგრულ“ ვადაშხა-ჭვებარელებს თითქმის უმეტესობა ტომონიმებისა ნათარგმნი აქვთ ახალი ტომონიმი შეუქმნიათ. (ასეთი მოვლენები ხშირ საქართველოს ყველა კუთხეში ჩვეულებრივ მოვლენად იქცა). თუნდაც რად ღირს გუჯარეთის ხეობაში (ბორჯომის რაიონი) სოფელ ღვთისშობელს სახელი რომ შეუცვალეს და ოსი რევოლუციონერის გვარი აიღაროვს რომ უწოდეს, ხოლო ამავე აიღაროვს სახელი წააფრე შეარქვეს ყორნისხს (ამჟამად ერთ შემთხვევაში აღდგა სამართლიანობა). ასეთი პატივი არცერთ ქა-

რთველს არ ღირსებია და სად ჩანს ოსთა ჩაგვრა — საკითხავია.

3. ყურადღებას იქცევს სოფელთა როდენობის ხელოვნური გაზრდის პრაქტიკა ყოველ სახერხეთ ოსეთის ავტონომიურ ოლქში. რაჭის ტერიტორიაზე რომ მხოლოდ ოთხი ოსური სოფელი არსებობდა (ახლა არის სამი) ყოველმა აქაურმა ქართველმა და ოსმა ბავშვმაც კი იცის. მაგრამ თუ ჩავხედავთ ყველა გამოცემის (1987 წლისამდე) საქართველოს სსრ ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ დაყოფაში, ვხედავთ რომ ჯავის რ-ში მითითებულია სამი დამოუკიდებელი სოფელი: ზემო კოხი, შუა კოხი, ქვემო კოხი. გამოდის, რომ რაჭაში ოთხი კი არა, ექვსი ოსური სოფელი ყოფილა, რაც სინამდვილეს არ შეეფერება. არსებობს ერთი სოფელი კოხი, რომელშიც გამოიყოფა სამი უბანი — ზემო კოხი/ზემო სოფელი/ზემო უბანი — შესაბამისად ოსურად გამოითქმის — ულაჯ კოხი/ულაჯ ყაუ (ყაუ აღნიშნავს სოფელს და უბანსაც) ან ულაჯ სიხ (უბანი, ასტაუჯაგ კოხი ან სიხ/ყაუ, დალაჯ ყაუ/სიხ. ეს ისეთივე უბნებია, სოფლის ნაწილებია, როგორც ყველა სოფელშია — მაგ. ზემო სორი, ქვემო სორი, და სხვ. (ან ზემო და ქვემო სოფელი). ცხადია, არსებობენ ერთი და იგივე სახელწოდების სოფლები წინ წამდვარებული განსაზღვრებით, მაგრამ აქ დამოკიდებული სოფლების არსებობასთან გვაქვს საქმე და არა უბნებთან. ს. კოხის მოსახლეობა საკმაოდ შემცირებულია, ზამთარში აქ რამდენიმე ოჯახი რჩება და არ ჰქონია ადგილი სოფლიდან ახალი დასახლების გამოყოფას. არცერთ ოსს არ მოუღია ახლად თქვას, რომ რაჭაში სამი დამოუკიდებელი ს. კოხი არსებობს. ეს ფაქტი ავტონომიური ოლქის დასახლებულ პუნქტთა ხელოვნურად გაზრდის იდეას ემსახურებოდა. უფრო მეტიც, ამ იდეასვე ემსახურებოდა არარსებულ და ცილილ სოფელთა რეალურად არსებულად წარმოდგენა. სოფელი ლურჯეშხა (რომელზედაც ზემოთ ვისახებრეთ) 1969

წლიდან დაცილილია. მაგრამ იგი რეალურად არსებულ სოფლად არის მითითებული საქართველოს სსრ ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული დაყოფის 1987 წლის გამოცემაშიც. მაშინ, როდესაც რაჭის მდ. ლარულას ხეობაში მდებარე ს. კვაჯა-გომი (გომის სსს. საბუკოში შემავალი) იმავე სამოციანი წლების ბოლოდან დაწყებული ამოღებულ იქნა ცნობარებიდან (და სწორადაც). ასეთი მაგალითები სხვაც ბევრია. მაგ. მეჭულის ხეობაში დიდი ხნის წინ დაცილილი ქვემო ქლივანა (სამხ. ოსეთის აო-ს ღრმის სასოფლო საბუკო) კვლავ ფიგურირებს ცნობარებში.

ამრიგად, კარგად ჩანს, რომ ფაქტების გაყალბებას ყოველი ოსის შესაბამისი სამსახური უწყობდნენ ხელს, ხოლო საქართველოს ცენტრალური უწყებები, ვისაც ეს ეხებოდა, არასოდეს ცდილან დასახლებული პუნქტების რეალურად არსებობა. მათი სახელწოდებები, დაუხსნებლობა, შეუმოწმებლობა, საერთოდ უტყუარი, დასახლებული მონაცემები წარმოედგინათ.

ყოველგვარ შემთხვევით შემდეგ საინტერესოა ვკითხოთ ვადამშკებრელებს მოჩივანებს, საერთოდ ოსებს, ვინ უფრო დაჩაგრული გამოჩნდა საკუთარ სამშობლოში? ვანა ის, რაც ქართველებს სიკეთე უთქვამთ ადრე ოსებს, ყველაფერი სიტუაციით და ახლა ამბობენ მართალს? ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ შეცდომაში შევანობი, „ადამონ ნინასთან“ მოჩივან ოსების აზრს ყველა არ გაიზიარებს. ბევრი მათგანი, ალბათ, ვერც ერკვევა მოვლენებში და მათი ვითარება „მოკეთებები“ დათვურ სამსახურს უწევს ნაკლებად წიგნიერ ზოგიერთ თანამოძემთ, როდესაც ცრურწმენას უმტკიცებენ იმის შესახებ, თითქოს მათი ამჟამინდელი საცხოვრობი სხვისი ისტორიული სამშობლო კი არ არის, არამედ — მათა, რომ საქართველოში ოსებს ჩაგვრავენ და სხვ. ამით კი მათ უბიძგებენ კანონსწინააღმდეგო ქმედებისაკენ. ჩვენ გვაქვს (მას მრავალი ფაქტიც ადასტურებს), რომ ოსთა უმრავლესობა სწორად აფასებს მოვლენებს, ამის საფუძველს ჩვენ გვაძლევს ის კეთილი, მგლობრული, მადლიერი ზნობა, დამოკიდებულება, რომელსაც წლების მანძილზე გამოხატავდნენ არა მარტო საქართველოში მცხოვრები, არამედ ჩრდილო ოსეთის თითქმის ყველა ხეობის ყველა სოფლის ოსი მასპინძლები. არაერთ ოსს უთქვამს ჩვენთვის — „რაც კარგი რამ ვისწავლეთ, ყველაფერი ქართველებისაგანა“. ჩვენც ბევრი რამ გვისწავლია მათგან. იმედია, სანთელ-საქმეველი არცერთ მხარეში არ დაკარგავს გზას.

გულდამ ნიძოვანი,
ივ. ჭავჭავაძის სახ. ისტორიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერი თანამშრომელი, ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატი.

ბატონო ნოდარ ნოდარ ნოდარ ნათაქას

ბატონო ნოდარ!
ყურადღებით გავცანი თქვენს წერილს, რომელიც გამოქვეყნდა გაზეთ „ახალგაზრდა ივერიელში“. უპირველეს ყოვლისა, გაცნობებთ, რომ არა მარტო მესმის, არამედ სავსებით ვიზრებ თქვენს შეფოტებას ჩვენი სამშობლოს დღევანდელი ურთულესი მდგომარეობის გამო, რაც განპირობებულია, ერთი მხრივ მის გარშემო და მის მიმართ, რეაქციული ძალების მიერ ორგანიზებული, პოლიტიკური და ეკონომიკური, აშკარა თუ ფარული შეშინებით, მეორე მხრივ, რესპუბლიკის შიგნით ეთნოკონფლიქტების, ქარბულითა შორის დაპირისპირების, განხეთქილების ინსპირირებით, ამასთან, საზოგადოებრივი აზრის დეზინფორმაციის არასრული მასშტაბისა და გაქანების კამპანიით. მოვლენები ისე ვითარდება, რომ საქართველოს წინააღმდეგ სახზე-

დრო ძალის გამოყენება „კიდევ ერთი მსხვილმასშტაბიანი სისხლიანი აქციის“ (როგორც თქვენ წერთ) ჩატარება გამოირცხული არ არის. საგნებით გეთანხმებით, რომ მოსალოდნელია საშიშროების, ახალი სისხლისღვრის თავიდან ასაცილებლად, ცნობილი პოლიტიკური მეთოდებისა და საშუალებების ამოქმედებასთან ერთად, საჭიროა ჩვენი უახლესი ისტორიის ფაქტებისა და მოვლენების ყოველმხრივი, ობიექტური და დასაბუთებული შესწავლა და ანალიზი. ამ მიზნით უნდა გამოვიყენოთ პერიოდში ბევრი რამ გაკეთდა, გაიკვლია და ირკვევა, ბევრ კითხვას ვაეცე პასუხი, თუმცა ვასარკვევი და დასაზღვენი კიდევ მრავალია. მერწმუნეთ, 9 აპრილის ტრაგედია პირადად ჩემი უდიდესი ტრაგედიაა. ნებისმიერი შეხება მას-

თან უნდა იყოს ზედმიწევნით მართალი. ამიტომ, თავიდანვე აბსოლუტურად არაფერი დამიბალავს იმ კომისიების წინაშე, რომლებიც რესპუბლიკის თუ საქვეშინო პარლამენტების მიერ იყო შექმნილი და რომლის მუშაობაში თქვენც მონაწილეობდით. მას შემდეგ, ალბათ, დამეთანხმებით, რომ საკვ ცენტრალური კომიტეტში პოლიტიკური ყოფილი წევრების საჭარო კამათის, კომისიების დასვენების, მრავალი გამოსვლისა და დოკუმენტის პუბლიკაციის შედეგად, მანამდე ჩემთვის უცნობი ფაქტებიც წარმოჩნდა და ხალხმა დაინახა ვინ არის ვინ. ზალხმა ისიც დაინახა და სათანადოდ შეაფასა, რომ გორბაჩოვთან დაწყებული, საკავშირო თუ რესპუბლიკური ფუნქციონირებით დამთავრებული, ყველა თუ არა, უმრავლესობა მხოლოდ ნა-

ხევის სიმართლეს ამბობს და პასუხისმგებლობის თავიდან აცილებას ცდილობს. ეს უბედურებაა. ასე ქეშმარიტებამდე გერ მივალთ. იგი, მოგახსენებთ, მხოლოდ ერთი და მის დასადგენად პატიოსან დამოკიდებულებასთან ერთად მოითხოვს აუცილებელი ყოფილიყო დოკუმენტების შესწავლასა და ანალიზს. მაგამ ვანა ისედაც აშკარა არ არის, რომ ცენტრს რესპუბლიკის მიმართ ერთი პოლიტიკა ჰქონდა და აქვს, მიუხედავად იმ კომუფლიაისა, რომლის მეშვეობით იმპერიული დიქტატი ამჟამად ასე მონათვებით ახალ დემოკრატიად სურთ წარმოადგინონ. დღევანდელ დღეს კი, ქეშმარიტების დასადგენად აუცილებელ პირობად მიმაჩნია იმ დოკუმენტების გამოქვეყნება, რომლებიც იქმნებოდა რესპუბლიკის უმრავლესობის კომიტეტში, შინაგან საქმეთა სამინისტროში, კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტში და იტხანებოდა ცენტრში. მათი გამოშვებობა საბოლოოდ მოპყვნს

ნათელს 9 აპრილის ტრაგედიაში, რომლის განმეორების საშიშროება თანდათან უფრო რეალური ხდება. ყველა ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე, მთელი პასუხისმგებლობით ვაცხადებთ, რომ ჩემს მიერ ყველა ახსნა-განმარტებაში ყველა კომისიის მიმართ არ იყო დამალული ოღონდ მანაც ის ინფორმაცია, რომელიც მე გამაჩნდა იმ პერიოდისათვის. რაც შეეხება ტრაგედიამდე ჩემი და გორბაჩოვის შეხვედრას, ამ საუბრის ძირითადი თემა იყო აუხანზეში შექმნილი რთული სიტუაცია, გამოყვეული იმ სეპარატისტული განცხადებების გამო, რომელიც დამგობილი იქნა ჩვენს მიერ 29 მარტს უმაღლესი საბჭოს სესიისზე, ხოლო 9 აპრილის შემდეგ მას არ შეგვედრებინა და არავითარი საუბარი არ მქონია, მიუხედავად იმისა, რომ ბევრი რამ იყო ჩვენს შორის გასარკვევი, მაგრამ, სამწუხაროდ, ამის საშუალება არ მომცეს.

ჯუშუა პაბიანი

მცირე საწარმო „ესტიტი“

სამუშაოდ იწვევს სხვა და სხვა სპეციალობის (დურგლებს; ელექტრიკოსებს; შემღებლებებს; მწნეხავებს და სხვა) — ახალგაზრდებს, როგორც სამუშაოს სტაჟის ჩათვლით, ასევე ხელშეკრულების საფუძველზე.
შრომის ანაზღაურება მოხდება გამომუშავებით (450-დან 800 მანეთამდე). ცნობისათვის დარეკეთ ტელეფონზე: 39-48-27 (10.00 სთ-დან 18.00 სთ-მდე). მისამართი: ალ. ჯაბუგის პროსპ. №44 (ყოფილი პავლოვის ქუჩა).

კომერციული ფირმა „მირაჟი“

დინტერესებულ პირებსა და ორგანიზაციებს სთავაზობს მსუბუქ ავტომობილებს „ჟუდი 80“-ს და „ფორდ-სკორპიონ“-ს ცნობებისათვის დარეკეთ 16.00-მდე ტელ-ზე 86-76-60, საღამოს საათებში ტელ-ზე 78-18-96.
სარეკლამო სააგენტო „არგო-ბლიკი“

უცხო ენათა შესწავლის მსურველთა საყურადღებოდ:

კოორპერატივი „შუამავალი 88“ გთავაზობს სწრაფ შემსწავლელ კურსებს ფსიქოლოგთა დახმარებით ინგლისური, გერმანული, ფრანგული, ესპანური, ებრაული, იბრიტული.
ჯგუფების დაკომპლექტება მოთავსდება 31 მარტს.
ჯგუფები სწავლას შეუდგებიან 1 აპრილიდან. სწავლის ვადაა 3 თვე. მეცადინეობას წაუძღვებიან მაღალკვალიფიცირებული სპეციალისტები და ფსიქოლოგები. დამატებითი ცნობებისათვის მიმართეთ საღამოს 6 სთ-დან 10 სთ-მდე შემდეგ მისამართზე: ჯაბუგის ქ. 29. 60-ე საზ. სკოლა ტ. 39-21-78
სარეკლამო სააგენტო „არგო-ბლიკი“

გსურთ მიიღოთ ტალეგადაცემა თანამგზავრის საშუალებით?

შეიძინეთ კოოპერატივი „გორდა“-ს საინფორმაციო გამოშვება, სადაც თქვენ გაეცნობით: სად და როგორ, რა ფასებში შეიძინოთ სატელევიზიო თანამგზავრის მიძღვნილი ანტენა? აქ მოყვანილია კოოპერატივების, ფირმებისა და საწარმოების მისამართები, რომლებიც ასწავლებენ, ჰყვებიან ან აგზავნიან მიძღვნილ ანტენებს. აგრეთვე ის საწარმოები, რომლებიც გზავნიან მაკომპლექტებულ დეტალებს, რაც უფრო იაფი ჯდება. გამოშვების ღირებულებაა 8 მან. კოოპერატივი საჭიროების შემთხვევაში გაგიწევთ საშუალოდ მომსახურებას ანტენის შექმნაში.
რა არის სათანამგზავრო ტელევიზია? როგორ გამოვიანგარიშოთ საჭირო დიამეტრი მიძღვნილ ანტენისათვის? როგორ უნდა იყოს ანტენა პარაბოლური თუ პლანარული? როგორ შევადგინოთ სქემები კოლექტორი მიძღვნილათვის? საინფორმაციო გამოშვებაში მოყვანილია საზღვარგარეთის თანამგზავრების სიმძლავრის დონეები, მომსახურების ზონები, რეტრანსლიატორის სიხშირეები, სატელევიზიო სტანდარტები. აქ თავმოყრილია ყველა ის შეკითხვა თუ ინფორმაცია, რაც ამომწურავ პასუხს გაგცემთ აქამდე თქვენთვის უცნობ სფეროში წამოჭრილ პრობლემებზე. გამოშვების ფასია 14 მან. საინფორმაციო გამოშვება გამოგვგზავნებათ მას შემდეგ, რაც საფოსტო გზავნილით მივიღებთ აღნიშნულ თანხას მისამართზე: 383230 ქ. ლაგოდეხი, რუსთაველის ქუჩა № 89, კოოპერატივი „გორდა“.
სარეკლამო სააგენტო „არგო-ბლიკი“

მრავალდარგობრივი ფირმა „ალიანსის“ განცხადება

ახალგაზრდულ ქრისტიანულ-დემოკრატიული ასოციაციის ბათუმის ორგანიზაციასთან შექმნილია მრავალდარგობრივი ფირმა „ალიანსი“, რომელიც დააფინანსებს ასოციაციას, რათა მან გასწიოს ფართო ქრისტიანული საქველმოქმედო საქმიანობა აჭარაში.
ფირმა „ალიანსი“ თავის მოღვაწეობაში გადადგა პირველი ნაბიჯი. დაწყებულია საქართველოს ყველა აეროპორტიდან ნებისმიერი მიმართულებით მიმავალი მგზავრების დაზღვევა. შემოსული თანხის ნაწილი მოხმარდება ტექნიკური უსაფრთხოების გაუმჯობესებას.
ფირმა „ალიანსი“ მადლობას უხდის საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის სამმართველოს, საქართველოს აეროპორტებისა და ცენტრალური ავიასაღმარეოების ხელმძღვანელობას საქმიანი თანამშრომლობისათვის.
სარეკლამო სააგენტო „არგო-ბლიკი“

გამოსაქრება

პითოგაპალიოტკლავანს?

ამ რამდენიმე წინა წინა „ახალგაზრდა ივერიელში“ გამოქვეყნდა კახა შაშიაშვილის წერილი, სადაც ავტორი წერს: „ჩემი თხოვნაა და ალბათ ყველა ქართველი დიდი სიხარულით შეხვდება, რომ დაუბრუნდეს ქართული მნიშვნელობის სახელი მდინარეს და ალაზნის ნაცვლად კვლავ „სამურა“ დავამკვიდროთ“. თხოვნა დასაბუთებულია იმ მოტივით, თითქოს „ალაზნი“ ეტიმოლოგიის დადგენა არაბული ენის მეშვეობით არის შესაძლებელი და აღნიშნული პიდრონიძის სპარსელებმა უკიდურესი ძალადობის გამოყენებით XV-VII საუკუნიდან დაამკვიდრეს. სამწუხაროდ, კახა შაშიაშვილის მოსაზრებანი ამსოლტურად უსაფუძვლოა და გამოძინარებულზე გულუბრყვილო, ხალხური ეტიმოლოგიდას. რაკი ასეთ სერიოზულ წინადადებას აყენებს, ავტორს, ან-

გარკვეული უნდა გაეწია მეცნიერებისათვის.
მეცნიერების მიხედვით კი ასე განსაზღვრავთ: პიდრონიძის „ალაზნი“ მოხსენიებული აქვს ბერძენ გეოგრაფთა და ისტორიკოსის სტრაბონის (ცხოვრობდა ძველი წელთაღრიცხვის 64 — ახალი წელთაღრიცხვის 23 წლებში). მისეულ „გეოგრაფიაში“ იბერიისა და ალბანეთის (კავკასიის) აღწერისას მდინარის სახელი ფიგურირებს „ალაზონისის“ სახით, რაც, ცხადია, ბერძნული ენის მიხედვითაა გაფორმებული. ასე რომ, ჯერ კიდევ ექვს საუკუნეზე მეტი წინა წინაობით, ვიდრე მუშაობდა თავის რელიგიის იქნადავება და თქვენთვის საუკუნით ადრე, ვიდრე კახეთში სპარსელთა ხანი გაჩნდებოდა, „ალაზანი“ უკვე დამკვიდრებული იყო ქართველთა შორის. საკუთრივ ქართულ წერილობით ძეგლებში „ალაზნი“ რამდენჯერმე გვხვდება „მატიანე ქართლისაში“, „ცხოვრება ქართველთა მეფეთაში“ და „ისტორიანსა და აზმანში შარავანდედთაში“. მეტიც, „ალაზანი“ იორსაც კი უწოდებდნენ „აღმოსავლეთის“ განსხვავებით მცირის ფორმით. „სამურა“ კი ალაზნის აღმართებზე ვეჭვობს სადმე იყოს წერილობით დაფიქსირებული.
კახა შაშიაშვილის აღნიშნულ პუბლიკაციაში დაკავშირებით გვინდა აღვნიშნოთ შემდეგი. განა საჯაროობა და დემოკრატიზმი ყველა მოსაზრების საქვეყნოდ გამოტანას ნიშნავს? განა თითოეული მოსაზრება, სანამ, მით უმეტეს, რესპუბლიკური დონის პრესაში იქნება გამოტანილი, კრიტიკულად არ უნდა იქნეს შემოწმებული.
გურამ ყორანაშვილი

განცხადება

საქართველოს საერთაშორისო ახალგაზრდული ტურიზმის საზოგადოება „თანამგზავრი“ მიმდინარე წლის 24 მარტიდან მთელი წლის განმავლობაში გთავაზობთ სასურველს ქ. მინსკისა და უფრო რიგის საერთაშორისო ტურისტულ ცენტრებში დასასვენებლად. საგზურის ღირებულება 200 მანეთია. საგზურის ღირებულებაში შედის კომფორტაბელური სასტუმ-

როში ცხოვრების, კვებისა და საექსკურსიო მომსახურების ღირებულება.
დინტერესებულმა პირებმა და ორგანიზაციებმა უნდა მოგვმართოს მისამართზე: ქ. თბილისი, მახაბლის ქ. № 11.
დამატებითი ცნობების მიღება შეგიძლიათ ტელეფონზე: 93-66-35.
საპარტიზოლო საერთაშორისო ახალგაზრდული ტურიზმის საზოგადოება „თანამგზავრი“.

უკადღება!

მერაბ კოსტავას სახელობის პუბლიკატორული ინსტიტუტთან ჩამოყალიბდა საინფორმაციო საზოგადოება „ქსენონი“, რომელიც მოწოდებულია საქველმოქმედო საქმიანობით სულიერი თანადგომა და დახმარება აღმოუჩინოს ძვირფასი სუბიექტებისთვის ადამიანებს და ხანდაზმულებს, ამ საქმეში პრო-

ფესიონალი ფსიქოლოგებისა და საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მონაწილეობით.
საზოგადოება „ქსენონი“ მზად არის მიაგლოს თავისი სამუშაო ჯგუფები ყველგან, სადაც საქართველებს მის დახმარებას.
ჩვენი მისამართია: ა. წერეთლის გამზ. 14, სოც. უზრუნველყოფის სამინისტრო, მე-2 სართული (მეტრო, დიდუბე), ტელ: 34-02-82.

პეორა პეოვნული

დღეს ჩვენი რესპუბლიკის ათ ქალაქში სტარტს აიღებს საქართველოს 1991 წლის ჩემპიონატი ფეხბურთში. „ახალგაზრდა ივერიელი“ ულოცავს ამ დღეს ფეხბურთელებს და ფეხბურთის მოყვარულებს. მათთვის ამ დღისათვის სპეციალურად მომზადებული მახალის შეთავაზება გვსურდა, მაგრამ, იმის გამო, რომ ბოლო მომენტამდე გაურკვეველი სიტუაცია იყო და მხოლოდ გუშინ, საქართველოს ფეხბურთის ფედერაციის რიგგარეშე ყრილობაზე საბოლოოდ დაზუსტდა ყველაფერი, ვეღარ მოვახერხეთ მისი გამოქვეყნება.

მცირე განმარტება

მოგესვენებათ, რომ 1990 წლის აგვისტოში „ახალგაზრდა ივერიელი“ დაიბეჭდა რამდენიმე ფუნაგორია ლაღო ასათიანის ავტორობით. მე ეს ფუნაგორიები ამოვიკრიბე მამაჩემის, მწერალ მურმან ქოიავას პირადი არქივიდან. იმ პერიოდის ქართულ მწერლობაში გავრცელებული იყო აზრი, რომ ეს ფუნაგორიები ეკუთვნოდა ბატონ ლაღო ასათიანს. როგორც ირკვევა, ეს აზრი მთლად უსტად არ შეესაბამება სიმართლეს, რისთვისაც ბოდიშს ვიხდებ ბატონ ლაღოს სულის წინაშე.
ზვიად ანთაპა

სალოგაზრდა ივერიელი
Обществово-политическая газета

ტელეფონები: მახალის — 98-97-81;
მახალისელები მდიანი — 98-21-59;
წერილების განყოფილება — 98-99-29.

გაზეთი პეორა პეოვნული საგზურის საზოგადოება „თანამგზავრი“
რედაქციის მისამართი: თბილისი, მახაბლის ქ. № 11.
ჩვენს უკან არ უბრუნდება.

რედაქციის მისამართი: თბილისი, მახაბლის ქ. № 11.
გაზეთის მისამართი: თბილისი, მახაბლის ქ. № 11.

საქართველოს უზრუნველყოფის გამომცემლობა „სამშობლოს“ ტბაში, თბილისი.
მ. კოსტავას 14, იბეჭდება ოფეტური წიხით საგაზეთო კორპუსში, ბ. შარაულის 29.
№ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
ჩვენს ინდექს 66400

რედაქციის მისამართი: თბილისი, მახაბლის ქ. № 11.
გაზეთის მისამართი: თბილისი, მახაბლის ქ. № 11.